BULANDY AQPARAT

№ 1 (399)
05.01.2024

Аудандық қоғамдық-саяси газет
Районная общественно-политическая газета

ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ: БІЗ ОЗЫҚ ОЙЛЫ ҰЛТ РЕТІНДЕ ТЕК ҚАНА АЛҒА ҚАРАУЫМЫЗ КЕРЕК

– Қасым-Жомарт Кемелұлы, уақытыңыздың тығыздығына қарамастан «Egemen Qazaqstan» газетіне сұхбат беруге келіскеніңіз үшін ризашылығымызды білдіреміз. Сіздің қоғамды толғандыратын мәселелер туралы пікіріңіз қазақ баспасөзі үшін өте маңызды. Сондықтан түрлі тақырыпта өзіңізбен ашық әңгіме өрбіткіміз келеді. Өткен жыл несімен есіңізде қалды?

– Осы мүмкіндікті пайдаланып, барша отандасымды тағы да Жаңа жыл мейрамымен құттықтаймын!

2023 жыл еліміз үшін маңызды оқиғаларға толы жыл болды. Біз негізгі саяси реформаларды аяқтап қалдық. Конституциялық Сот жұмысын бастады. Мәжіліс және барлық деңгейдегі мәслихат депутаттары жаңа ереже бойынша сайланды. Алғаш рет аудан және облыстық маңызы бар қала әкімдерін сайладық. Ауыл және аудандық маңызы бар қала әкімдерін сайлау жалғасты. Былтыр 700-ге жуық ауыл әкімі сайланды.

Біз әділ және бәсекелі экономика жүйесін құруға кірістік. Экономиканы әртараптандыру және монополиядан арылту, инфрақұрылымды жаңғырту, бизнесті қолдау, инвестиция тарту жұмыстарымен мықтап айналыстық. Әлеуметтік салада қордаланып қалған мәселелер біртіндеп шешіле бастады. Еліміздің түкпір-түкпірінде білім ошақтары, оның ішінде, «жайлы мектептер» бой көтеруде. Ауылдарда денсаулық сақтау нысандары салынып жатыр. Әлеуметтік тұрғыдан осал топтағы азаматтарға кешенді түрде қолдау көрсету үшін Әлеуметтік кодекс қабылданды. Зиянды еңбек жағдайында жұмыс істейтін азаматтар үшін арнайы төлемақы енгізілді. Табиғатты қорғауға жауапты мекемелердің қызметкерлеріне олардың өмірі мен денсаулығына төнетін қауіп-қатерге қатысты үстемеақы төленетін болды. Медицина қызметкерлерінің, мектепте, колледжде және балабақшада жұмыс істейтін педагогтердің жалақысы өсті. Ұлттық қордан балаларға қаржы беру мәселесін реттейтін заң күшіне енді. Негізгі экономикалық көрсеткіштерді, оның ішінде инфляция деңгейін ескере отырып ең төменгі жалақыны анықтайтын әдістеме қабылданды.

Осы жұмыстың бәрі 2024 жылы да жалғасады. Біз тиянақты және жоспарлы әрекет жасаймыз, мақсатқа жету үшін үздіксіз алға ұмтыламыз. Бұл – айрықша маңызды жыл болмақ. Өйткені осы кезең еліміздің алдағы бес жылдағы дамуына негіз болады.

– Ал жаңа жылдан не күтесіз? Еліміздің алдында қандай міндеттер тұр?

– Мен өткен қыркүйектегі Жолдауымда жаңа экономикалық үлгіге көшетінімізді айттым, 2029 жылға қарай жалпы ішкі өнімді қазіргіден екі есеге арттыру мәселесін басты стратегиялық мақсат ретінде белгіледім. Көп ұзамай Үкіметтің кеңейтілген отырысы өтеді. Онда еліміздің былтырғы әлеуметтік-экономикалық даму қорытындысы шығарылып, алдағы жұмыстың амал-тәсілдері айқындалады.

Ұлттық құрылтайдың отырыстары идеология саласындағы мәселелерді, ұлттың жаңа сапасын қалыптастыру ісін, қоғамның құндылықтар жүйесін жаңғырту жайын талқылайтын тиімді пікірталас орнына айналды. Бұған дейін жаздыгүні шақырылып келе жатқан Құрылтайдың отырысын биыл сәл ертерек, көктемде өткізетін шығармыз.

Осылайша, биыл экономикалық, қоғамдық-саяси және гуманитарлық салаларда атқарылатын жұмыстың негізгі бағыт-бағдары бірінші тоқсанда-ақ айқындалады.

Біз ұлт мүддесін ескере отырып, сындарлы әрі салиқалы сыртқы саясатты жалғастырамыз. 2024 жылы елімізде бірқатар ауқымды саммит, форумдар өтеді. Қазақстан бірнеше беделді халықаралық ұйымға, атап айтсақ, Шанхай ынтымақтастық ұйымына, Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымына, Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары жөніндегі кеңеске, Түркі мемлекеттері ұйымына, Аралды құтқару халықаралық қорына, Азық-түлік қауіпсіздігі жөніндегі ислам ұйымына төрағалық етеді.

Дүниежүзілік көшпенділер ойынын өткізу де еліміз үшін айтулы оқиға болмақ. Байрақты бәсеке ұлттық спорт пен саламатты өмір салтын дәріптеу жағынан да, Ұлы даладағы көшпенділер өркениетінің мұрагері саналатын бауырлас халықтардың мәдени-гуманитарлық байланысын арттыру тұрғысынан да маңызды екені сөзсіз.

Ел тарихында ерекше орны бар тұлғаларға құрмет көрсету дәстүрі еліміздің жалпыұлттық бірегейлігін нығайта түсуге зор септігін тигізеді. Биыл әйгілі ғалым Қаныш Сәтбаевтың туғанына 125, даңқты батырлар Сағадат Нұрмағамбетов пен Рақымжан Қошқарбаевтың туғанына 100 жыл толады. Сонымен қатар тарихшылардың пайымдауынша, Жошы ұлысының іргесі қаланғанына – 800 жыл. Мемлекеттілігіміздің тамыры тым тереңде жатқанын әйгілейтін осы айтулы датаға орай кең ауқымды зерттеулер қолға алынады. Биыл Қазақстан тарихының көптомдығын әзірлеу жұмыстарын да аяқтаймыз. Бұл – өзімізден 200-ден астам, шетелден 60-қа жуық маман жұмылдырылып, тыңғылықты жасалып жатқан үлкен шаруа.

Осындай маңызды оқиғалардан бөлек, күнделікті атқарылуға тиіс жұмыстар да аз емес. Бұл жылдың ел тарихында қандай орын алатыны барша азаматымыздың ерік-жігеріне де байланысты. Мен жаңажылдық құттықтауымда биыл бәріміз тұтас ұлттың өсіп-өркендеуіне куә болатынымызды айттым. Бірақ осы мақсатқа жету үшін біз бір ел болып, білек сыбана жұмыс істеуіміз керек.

– Қасіретті Қаңтар оқиғасынан бері тура екі жыл өтті. Қаңтар Қазақстан тарихындағы жаңа дәуірге жол ашқан бетбұрыстың белесі болды. Сіз бұған дейінгі сөздеріңізде, сұхбаттарыңызда сол қайғылы оқиғаға нақты баға бердіңіз. Дегенмен, әлі де бірқатар сұрақ бар. Қаңтар оқиғасына әртүрлі түсініктеме беретіндер де кездеседі. Алмағайып күндерден бері біршама уақыт өтті. Қазір Сіз сол оқиғаны қалай сипаттар едіңіз? Оның басты себебі неде және оған не түрткі болды деп ойлайсыз?

– Мен бұл туралы көп ойландым, әлі де жиі ойланамын. Меніңше, қасіретті Қаңтар оқиғасына жылдар бойы қордаланған әлеуметтік-экономикалық проблемалар, жалпы тоқыраудың билік пен қоғамды аздырып-тоздыруы себеп болды. Бұл – айтпаса да түсінікті жайт.

Мен 2019 жылы Президент болып сайланғаннан кейін мемлекетіміз саяси жүйені демократияландыруға, қоғамдық өмірге еркіндік сипат беруге, экономиканы монополиядан арылтуға бет бұрды. Реформаларды әзірлеуге және оны жүзеге асыруға қоғам өкілдері, белсенді азаматтар, сарапшылар қатысты. Түрлі диалог алаңдарында, соның ішінде, менің ұсынысыммен арнайы құрылған Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің отырыстарында көптеген бастама көтеріліп, жан-жақты пысықталды.

Ашығын айтсам, осы жаңа бағдарымыз кейбір ықпалды адамдарға мүлде ұнаған жоқ. Олар бұл өзгерісті елімізде әбден тамыр жайған жүйеге және билік құрылымындағы өздерінің «ерекше мәртебесіне» төнген қатер деп қабылдады. Мұндай адамдар елдегі өзгеріске астыртын, кейде тіпті ашық қарсылық білдіре бастады. Ақыр соңында реформаның бетін қайтарып, өздеріне ыңғайлы бұрынғы қалыпқа оралу үшін бәрін тас-талқан етуге шешім қабылдады.

Жоғары лауазымды тұлғалардан тұратын бұл топтың күштік құрылымдарға да, қылмыс әлеміне де орасан зор ықпалы болды. Сондықтан билікті күшпен басып алуға бел буды. Тергеу мәліметтеріне жүгінсек, олар 2021 жылдың ортасына таман дайындыққа кіріскен. Сосын Үкімет сұйытылған газдың бағасын күрт өсіру туралы жан-жақты ойластырылмаған, құқықтық негізі жоқ шешім қабылдады. Маңғыстау облысында арандатушылардың айтағына ілескен жұрт шеруге шықты.

Сол кезде Үкімет менің тапсырмаммен арнаулы комиссия құрды. Оның мүшелері қоғам өкілдерімен кездесіп, ортақ мәмілеге келу үшін бірден аймаққа барды. Бірақ наразылық шерулері экстремистік сипат алды. Оны қаскөйлер дереу өз мүддесіне пайдаланды.

Бас прокуратураның тергеуінен қаңтар оқиғасының бірнеше толқынмен өрбігенін көруге болады.

Шерулер алдымен Маңғыстау облысында басталды. Көп ұзамай басқа да өңірлерге жайылды. Орталық билік және әкімдіктер жағдайды реттеуге тырысқанымен, ел ішіндегі ахуал шиеленісіп кетті. Ортақ мәмілеге келу үшін жүргізілген келіссөздер мен диалогке толқуды ұйымдастырушылар еш мойын бұрмады.

Көптеген аймақта алғашқы қақтығыстар басталды. Мұның бәрі арнайы дайындалған жансыздары арқылы жағдайды одан әрі ушықтыруға тырысқан қаскөйлер үшін «іздегенге сұраған» болып шықты. Осындай аса күрделі жағдайдың өзінде құқық қорғау органдары күш қолданбай, сабыр сақтады. Бұл – екінші толқын.

Жетекшілері ымыраласқан топтың айтқанын екі етпейтін және лаңкестермен, оның ішінде сырттан келген лаңкестермен байланысы бар қылмыстық топтар өршелене іске кірiскенде үшінші толқын басталды. Олар арнаулы технологияны, арандатушылар мен қарақшыларды пайдаланып, бейбіт шерулерді жаппай тәртіпсіздікке ұластырды. Ұрып-соғу, қирату, өртеу, өзгенің мүлкін қасақана жою белең алды. Дүрбелең кезінде қарулы радикалдар мен лаңкестер бір мезетте, бір ғана бұйрықпен мемлекеттік органдардың және күштік құрылымдардың ғимараттарына, қару-жарақ дүкендеріне, құқық қорғау мекемелері мен әскери бөлімдердің қоймаларына шабуыл жасады. Мұндай оқиға Алматыда ғана емес, бірқатар облыс орталығында да болды. Қаңтар оқиғасы кезінде үш мыңнан астам қару қолды болғанын айта кеткен жөн. Оның ішінде автомат, пулемет, тіпті гранатомет және басқа да атыс құралдары бар. Оған қоса, көлік инфрақұрылымы және телекоммуникация нысандары шабуылға ұшырады. Қарақшылар мен лаңкестер өзара ұйымдасып, бір-бірімен тығыз байланыста әрекет жасағанын тағы да қайталап айтқым келеді.

Қаскөйлердің мемлекеттік төңкеріс жасамақ болған жоспарын жүзеге асыру үшін экстремистер, қылмыстық топтар және әсіре діншілдер бірге қимылдады. Олардың мақсаты ел ішіне үрей туғызу, мемлекеттік институттардың қызметін тұралату, конституциялық құрылымның іргесін шайқау, ақыр соңында билікті басып алу еді.

Сол кездегі ахуал өте күрделі болды, еліміз құрдымға кетуге шақ қалды. Бұған жол бермеу үшін барлық іс-әрекетті күндіз-түні және сағат сайын тікелей өзім бақылап отырдым. Ішкі істер министрлігі арқылы Ақорда резиденциясына түрлі шабуыл жасалғалы жатыр, соған жүк көліктері пайдаланылады деген ақпарат жетті. Маған бас сауғалап, резиденциядан кету, тіпті шетел асу туралы ұсыныс бірнеше рет айтылды. Бірақ мен бұған үзілді-кесілді қарсы болдым. Теледидар арқылы жасаған мәлімдемелерімнің бірінде қандай жағдай болса да жұмыс орнымда қалатынымды ашық айттым.

Жалғасы 2 бетте.

ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ: БІЗ ОЗЫҚ ОЙЛЫ ҰЛТ РЕТІНДЕ ТЕК ҚАНА АЛҒА ҚАРАУЫМЫЗ КЕРЕК

Басы 1 бетте. Жалғасы.

Екі апта бойы тапжылмай, Ақордада болдым, күн-түн демей, шұғыл жиналыстар өткіздім. Сол аласапыран күндерде мемлекетімізді сақтап қалу, елдегі заң мен тәртіп үстемдігін қалпына келтіру ең басты міндет еді.

– Қазақстанға Ресейдің әскери қызметшілерін шақыру қаншалықты дұрыс шешім болды? Біздің мемлекетті сол кезде Ресей құтқарып қалды деген пікір көрші елде жиі айтылады.

– Аймақтарда жаппай тәртіпсіздік белең алып, жергілікті билік дәрменсіздік танытқанда, Қауіпсіздік кеңесі Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымына жүгіну туралы шешім қабылдады. Қазақстан оның бітімгерлік күштерін тұрақтылық пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін ғана қысқа мерзімге енгізуді сұрады. Бұл жерде мына жайтқа баса мән беру керек. Біз бұл құрылымның мүшесі ретінде Ресейге емес, Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымына жүгіндік.

Сол кезде осы ұйымның төрағасы Армения еді. Биыл ҰҚШҰ-ға Қазақстан төрағалық етеді. Құрылым жасағы, шын мәнінде, бітімгерлік рөл атқарып, қасіретті күндерде елді жайлаған жүгенсіздікті тоқтатуға септігін тигізді. Ұйымға мүше-мемлекеттермен келісілгендей, бұл бітімгерлік күштер алдын ала ешқандай талап қоймастан, оның үстіне мерзімінен бұрын Қазақстаннан сыртқа шығарылды.

ҰҚШҰ бітімгерлік күштері лаңкестікке қарсы операцияларға қатысқан жоқ, бірде-бір оқ атқан жоқ. Армения жасағы «Ақсай» нан зауытын және «Алматы су» мекемесін, Беларусь жасағы Жетігендегі аэродромды, Тәжікстан мен Қырғыз Республикасының әскери қызметшілері Алматы қаласының бірінші және екінші жылу электр орталықтарын, Ресей жасағы үшінші жылу электр орталығы мен телекоммуникация нысандарын күзетті. Осы маңызды нысандарға лаңкестік шабуылдар жасалуы мүмкін деген қауіп болды. Сондықтан бітімгерлік күштер соларды күзетуге жіберілді. Ең бастысы, сол арқылы өз күштерімізді лаңкестікке қарсы операцияға жұмылдыруға мүмкіндік туды.

– Демек бұл жүзеге аспай қалған мемлекеттік төңкеріс қой. Ендеше Қаңтар оқиғасын халық көтерілісі, тіпті революция деп атап жүргендерге не айтар едіңіз?

– Бастапқыдағы бейбіт шерулер жаппай тәртіпсіздікке, өртеу мен қиратуға ұласқан қайғылы оқиғаларға бүкіл әлем куә болды. Кім бейбіт шеруге автомат, тапанша және суық қару ұстап барады?! Ниеті дұрыс адам әскери қызметшілерді ұрып-соғып, өлтіре ме, оларды тірі қалқан етіп, әкімшілік ғимаратқа шабуыл жасай ма?! Бейбіт шеруде дүкендер мен банктер қиратылып, тоналып, көліктер өртеле ме?! Билік органдарының ғимараттары мен полиция бөлімдеріне жасалған шабуылды айтпай-ақ қояйын. Осындай жаппай тәртіпсіздіктің салдарынан үш миллиард долларға жуық шығын келді.

Қаңтар оқиғасының себеп-салдарын бұрмалап көрсетудің қажеті жоқ. Турасына көшсем, бұл халық көтерілісі болды деген пікірлер қылмыстық әрекеттерді ақтау үшін айтылуда. Барып тұрған бұзақыларды батырға балап, жұртты арандататын әрі жауапкершіліктен жұрдай сыңаржақ пайымдар қылмыстық психологияның қоғам санасына сіңуіне әкеп соқтырады. Мұндай әңгімелер – ұлттық қауіпсіздікке және халықтың жаймашуақ өміріне қатер төндіретін жаппай тәртіпсіздікке шақырумен пара-пар. Бұл – өте қатерлі үрдіс. Сондықтан осындай жүгенсіздікті сынға алу мәселесіне келгенде мемлекет пен қоғамның ұстанымы ортақ болуы керек. Мен бұған сенімдімін.

– Онда азаматтар биліктің іс-әрекеті ұнамайтынын қалай білдіре алады?

– Елімізде биліктің іс-әрекетіне жария түрде келіспеушілік білдіруге толық мүмкіндік бар. Азаматтар өзін толғандыратын мәселе туралы ашық айта алады. Мен мемлекеттік органдардан «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасына сәйкес, қоғамның пікірімен санасуды талап етіп келемін. Елімізде бейбіт жиналыстарды реттейтін демократиялық сипаттағы заң бар. Жақында петицияларды тапсыру және қарау тәртібін реттейтін заң қабылданды.

Сондықтан бір нәрсені анық білуге тиіспіз. Бейбіт шеруге тыйым салынбайды, ал жаппай тәртіпсіздіктің кез келген түріне қатаң тосқауыл қойылады. Елімізде заң мен тәртіп қана үстемдік құруға тиіс. Бұл – мен үшін мызғымас қағида. Демократияның бесігі саналатын батыс елдеріне қараңыздар, ешкім де көшеде жаппай тәртіпсіздік жасаған, мемлекеттік органдарға шабуылдаған адамның маңдайынан сипап, өбектеп отырмайды.

Полиция жаппай тәртіпсіздікті ұйымдастырушыларды, яғни биліктің заңды талаптарына қарсы шығуға үндеген, қару-жарақ әкеліп таратқан, жағдайды ушықтырып, адамдарды күш қолдануға, маңайдағының бәрін қиратуға, өртеп-талқандауға азғырған адамдарды анықтап, әшкереледі. Ал тәртіпсіздікке кездейсоқ қатысқан, білместікпен арандап қалған адамдардың бұзақыларға қатысы жоқ. Оларға менің бастамаммен рақымшылық жасалды. Бұған дейін сотталған 1205 адамның 1095-і осы рақымшылыққа ілікті. Ал жаппай тәртіпсіздікті ұйымдастырғандар мен лаңкестік әрекеті, мемлекетке сатқындығы, билікті күшпен басып алуға тырысқаны және басқа да ауыр қылмыс жасағаны үшін сотталғандар жазасын толығымен өтейтін болады.

– Келесі сұрақ сізге ұнамауы мүмкін. Бірақ бұл сауалды қоймасқа тағы болмайды. Сіз 2019 жылы Президент лауазымына сайланғаннан кейін елімізде қосарланған билік жүйесі қалыптасты-мыс деген сөз тарады. Кейбіреулер біздің саяси жүйемізді Иранның, Сингапурдың жүйесімен салыстырды. Шынымен де, сол кезде елімізде екі билік орталығы орнағандай көрінді. Расымен солай болды ма?

– Төтесінен қойған сұрағыңызға тура жауап берейін. Конституцияға сәйкес, Президент еліміздің ішкі және сыртқы саясатының негізгі бағыттарын айқындайды, мемлекетіміздің жоғары лауазымды тұлғаларын, Қарулы Күштеріміздің жоғары басшылығын тағайындайды және оларды қызметінен босатады. Сондай-ақ Мемлекет басшысы еліміздің Жоғарғы Бас Қолбасшысы саналады.

Алайда бәзбіреулер қосарланған билік жүйесін орнатуға талпынғаны, тіпті, мұндай әрекеттерді әдейі әрі мұқият ұйымдастырғаны рас. «Билік транзиті» кезіндегі ахуалды саясаттағы айлакерлер өз мүддесіне пайдаланып, қосамжарланған билік орталығын құруға тырысты. Елімізде Президент әрі Жоғарғы Бас қолбасшы лауазымы бір бөлек, бұрынғы Президент иеленген Қауіпсіздік Кеңесінің Төрағасы лауазымы бір бөлек болды. Осы екі лауазымның иелері бір мезетте қатар қызмет атқарды. Түптің түбінде бұл жағдайдың билікте қатаң текетірес туғызбай қоймасы анық еді.

Мұны аз десеңіз, дәл осы жағдай Қаңтар дағдарысына әкеп соқтырған алғышарттың бірі болды. Өйткені ымыраласқан қаскөйлер өздері ойлап тапқан қосарланған билік, яғни «тандем» идеясын дәріптеп, оны өз мүддесіне пайдаланғысы келді. Кейбір лауазымды тұлғалардың, оның ішінде бұрынғы Әділет министрінің мәртебе жағынан Елбасы Президенттен жоғары тұратынын айтқаны естеріңізде шығар. Кейбір шенеуніктер біресе ана, біресе мына кабинетті жағалап жүрді. Олар ойнақтап жүріп, ақыры от басты. Мен кейінірек Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевқа оның жақын серіктерінің саяси қитұрқылығы еліміздің тас-талқанын шығара жаздағанын ашық айттым.

Қалай десек те, мемлекетте үлкен және кіші президент деген болмауы керек деп санаймын. «Кеттің бе – қайырылма!» Болашақта ел тізгінін ұстайтын азаматтар осы жағдайдан сабақ алып, мұндай нәрседен қашық болуға және тек қана мемлекеттің мүддесі мен қоғамның береке-бірлігін ойлауға тиіс.

Өкінішке қарай, ішкі саяси дағдарысқа байланысты туындаған сын сағатта негізгі құқық қорғау органдары басшыларының бетпердесі сыпырылып, олардың кәсіби біліксіздігі, қала берді сатқындығы әшкере болды.

Ата заңға сәйкес жұмыс істейтін орнықты әрі тиімді мемлекеттік институттар жүйесін құру ауадай қажет екені Қаңтар оқиғасынан айқын көрінді. Біз бір ел болып, бұл дағдарысты еңсердік, қиындыққа қасқая қарсы тұрып, одан тіпті шыңдалып шықтық. Азаматтарымыздың бекем бірлігінің және барлық деңгейдегі билік өкілдерінің батыл іс-әрекетінің арқасында алапат апаттың бетін қайтарып, елдегі ахуалды тұрақтандыра алдық. Кейін кейбір қаскөйлер тергеу кезінде халық жауапты сәтте жұдырықтай жұмыла біледі, билік қандай қатерге де қаймықпай төтеп бере алады деп еш күтпегенін мойындады.

– Қаңтар оқиғасынан кейін Сіз түбегейлі саяси реформаларды жүзеге асыруға кірістіңіз. Оны Батыс та мойындап отыр. Енді кешегі күнге оралмайтынымызды аңғартатын «асудан» астық деуге бола ма? Қайтадан кері кетпейтінімізге қандай кепілдік бар?

– Мен саяси реформалардың 2019 жылы басталғанын айтып өттім. Сол кезде Ұлттық қоғамдық сенім кеңесі құрылды. Кеңесте маңызды заңнамалық бастамалар әзірленіп, жүзеге асырылды. Сайлау, саяси партиялар, Парламент туралы заңдарға елеулі өзгерістер енгізілді. Елімізде олигополияның диктатурасы туралы алғаш рет ашық айтыла бастады.

Бұл өзгерістер саяси және экономикалық монополия үстемдік құрып тұрған кезде жалғанды жалпағынан басып жүргендерге қауіп төндірді. Сондықтан олар уақыт тегершігін кері айналдырып, бұрынғы күніне оралу үшін жанталасып бақты. Бұдан еш нәтиже шыққан жоқ.

Қаңтар оқиғасынан кейін бәзбіреулер «енді билік қылбұрауды қатайтып, режимді сақтап қалу үшін барын салады» деп қауіптенді. Бірақ біз керісінше жасадық. Күрделі болса да, дұрыс жолды таңдадық.

Саяси жаңғыру үдерісі 2022 жылы тың қарқынмен жалғасты. Реформаның басты міндетінің бірі барынша әділ әрі теңгерімді саяси жүйе құру болды. Оған қоса, ат басын артқа бұру, яғни саяси өзгерістерді кері қайтару мүмкін болмайтындай, сонымен бірге реформалар қоғамдық өмірдегі қалыпты құбылысқа айналатындай ахуал қалыптастыру маңызды еді. Сол үшін конституциялық реформа аясында кертартпалыққа бірқатар тосқауыл қойылды.

Біріншіден, біз Ата заңның үстемдігін қамтамасыз ететін, конституциялық бақылауды жүзеге асыратын жоғары орган – Конституциялық Сотты қайта қалпына келтірдік. Біреулерге Конституциялық Кеңестің аты ғана өзгергендей көрінуі мүмкін. Шын мәнінде, оның заты түбегейлі өзгерді.

Конституциялық Сот шешімдерінің күшін ешкім жоя алмайды. Оның шешімдеріне, соның ішінде азаматтардың конституциялық құқықтарына қатысты байламдарына күмән келтіруге, Президенттің де еш қақы жоқ.

Ата заңға енгізілуі мүмкін кез келген өзгеріс пен толықтыру Конституциялық Соттың оң қорытындысы болса ғана республикалық референдумға немесе Парламенттің қарауына шығарылады.

Конституциялық Сотта он бір қазы бар екені белгілі. Соның алтауын, яғни көпшілігін, Парламент палаталары тағайындайды. Ал төрағасын Президент тағайындағанымен, міндетті түрде Сенаттың келісімі қажет.

Екіншіден, негізгі ұстанымдар Конституцияда нақты айқындалып, біржола бекітілген. Мысалы, Ата заңның 91-бабына сәйкес, Конституцияда белгіленген мемлекеттің тәуелсіздігі, біртұтастығы мен аумақтық тұтастығы, оны басқару нысаны, Республика қызметінің түбегейлі принциптері және осы жерде айрықша атап өтейін, Президент жеті жыл мерзімге бір рет қана сайланады деген ереже еш өзгермейді.

Үшіншіден, реформалардың нәтижесінде Мәжіліс жаңа сайлау жүйесімен, яғни партиялардың тізімі және бірмандатты округтер арқылы жасақталатын болды. Мәжілістің өкілеттігі де айтарлықтай кеңейді.

Бір сөзбен айтсақ, ескі жүйе келмеске кетті. Қазақстандағы саяси реформалар жүйелі ғана емес, ешқашан кері қайтпайтын түбегейлі сипатқа ие болды деп сеніммен айта аламыз. Мұның еліміз үшін айрықша маңызы бар. Себебі ұлттың саяси сана-сезімі түбегейлі өзгерді. Жұрттың құқықтық сауаттылығы мен белсенділігі демократиялық жаңғырудың басты кепіліне айналды. Тоқетерін айтсақ, кері кетуге халықтың өзі жол бермейді және елге жаңа леп әкелген осы өзгерістерді табандылықпен қорғайды. Мен бұған бек сенімдімін.

– Дегенмен, билікті сынап жүргендер, оның ішінде Батыстың өкілдері де, Қазақстанда әлі күнге дейін саяси тұтқындар бар деп жатады. Бұған не дейсіз?

– Саяси қудалау бар деп айту үшін цензура, арнаулы заңдар мен жазалаушы органдар болуы керек. Қазіргі Қазақстанда мұның ешқайсысы жоқ. Біздің заңнамамызда азаматтарды саяси көзқарасы үшін қудалауға негіз болатын бірде-бір жарлық, бірде-бір заң, бірде-бір нормативтік құжат жоқ.

Керісінше, реформалардың нәтижесінде адам құқықтарын қорғау жүйесі нығая түсті. Заңдарға қазылардың тәуелсіздігін күшейтетін түзетулер енгізілді. Алқа билердің қарауына жататын істердің аясы кеңейді. Адам құқықтары жөніндегі уәкіл институты толық жұмыс істеп тұр. Оған конституциялық мәртебе берілді. Мен былтыр желтоқсан айында адам құқықтарына қатысты екінші Жарлыққа қол қойдым. Мұның бәрі осы салада дәйекті әрі түбегейлі өзгеріс жасалып жатқанын көрсетеді.

Мемлекеттің басты міндетінің бірі – заңның мүлтіксіз орындалуын, тәртіптің қатаң сақталуын толық қамтамасыз ету. Сондықтан заң бұзған кез келген адам жауапқа тартылады. Ал заң мен тәртіпті сақтау мәселесіне азаматтардың идеологиялық ұстанымы мен саяси көзқарасының еш қатысы жоқ. Заң бәріне ортақ.

Кейбіреулер прокуратура органдарының ескертуіне қарамастан, адам түсініп болмайтын кесірлік көрсетіп, заң бұзады. Ондай адамдар өзін заңнан жоғары қойып, «Атың шықпаса, жер өрте» деген ұстаныммен елге танымал болғысы келетін сияқты.

Көптеген тәуелсіз бұқаралық ақпарат құралы жұмыс істеп тұрған, саяси цензура атымен жоқ елде саяси қудалау бар деу қаншалықты орынды?

Ол аз десеңіз, жаңа заң қабылданып, бейбіт жиналыс өткізу үшін рұқсат алудың орнына хабарлау тәртібі енгізілген соң, Қазақстандағы бейбіт жиындардың саны еселеп артты.

Мен түйткілдердің түйінін айқай-шумен алаңда емес, диалог үшін арнайы құрылған орындарда, ең алдымен, Парламентте өркениетті жолмен, салиқалы түрде тарқату керек деп үнемі айтамын.

Қазір Парламентте түрлі көзқарастағы қоғам өкілдерінің мүддесін білдіретін сан алуан саяси күштер бар. Парламенттік оппозиция институты заң жүзінде бекітілді.

Соңғы сайлауда Мәжіліске алты партия өтті. Оның үшеуі алғаш рет депутаттық мандатқа ие болды. Тіпті қазір Парламентте отырған партияның бірі – әуел бастан оппозициялық ұстанымдағы ұйым.

Көптеген шетелдік сарапшылар мен әріптестер, соның ішінде Батыс елдерінің мамандары, Қазақстандағы демократиялық реформалардың озық үлгіде екенін айтып, оған қолдау білдіріп отыр. Шынымен де, біз геосаяси төңірегімізде ауқымды демократиялық өзгеріс жасап, адам құқықтарын қорғау ісінде зор табысқа жеткен бірден-бір елміз.

– Әлеуметтік желіде Президент Конституцияға қатысты референдум өткізіп, 2026 жылы тағы да сайлауға түсуді жоспарлап отыр деген қауесет тарап жатыр. Бұл рас па?

– Бұл – жалған ақпарат. Бұдан былай әркім ойына келгенін істеп, Ата заңға оңды-солды өзгеріс енгізе алмайды. Ал осындай маңызды мәселеге келгенде, тіпті мүмкін емес. Мен бұған нық сенімдімін. Конституциялық реформа Ата заңға қалай болса солай өзгеріс енгізе беру үшін жасалған жоқ.

Президент лауазымына бір-ақ рет сайлану туралы ереже енді ешқашан өзгермейді. Бұл талап мемлекетіміздің тәуелсіздігі, біртұтастығы, аумақтық тұтастығы және басқару нысаны туралы нормалар сияқты мызғымастай етіп бекітілген.

Ақыры осы тақырып қозғалған екен, бұған қатысты кейбір жайтқа кеңірек тоқталып, мән-жайын аша кетейін. Мен жетіжылдық бір ғана мерзім туралы идеяны осыдан 15 жыл бұрын жабық пікірталастарда айтып жүрдім. Сол кезде ұсыныс аса қолдау таба қоймады. Өзім Президент болып сайланғаннан кейін, осы бастамамның артықшылығы мен кемшілігін әбден салмақтап, оны қалай жүзеге асыруға болатыны жөнінде көп ойладым.

Суперпрезидентке тән өкілеттіктерді жою үшін 2022 жылы Конституцияға бірқатар маңызды өзгеріс енгізілді. Мен сол кезде жетіжылдық бір мерзім идеясын қайта ұсындым. Бастамама бүкіл халық қолдау білдірді. Осымен бұл әңгіме тәмам.

– Экономика тақырыбына ойыссақ. Сіз былтырғы Жолдауыңызда Әділетті Қазақстанның жаңа экономикалық бағдарын жарияладыңыз. Онда 2029 жылға қарай ұлттық экономиканың көлемін екі есе арттырып, 450 миллиард долларға жеткізу көзделген. Алайда Халықаралық валюта қоры мен Дүниежүзілік банктің болжамдарына сенсек, 2023-2024 жылдары ел экономикасының өсімі 3-4 пайыздан аспайды. Мұндай қарқынмен мақсатқа жете аламыз ба?

– Әрине, бұл – жетуге болатын меже. Халықаралық валюта қорының сарапшылары 2023 жылдың қорытындысы бойынша Қазақстанның Ішкі жалпы өнімі қазіргі бағамен есептегенде 259 миллиард доллардан асады, яғни 2022 жылмен салыстырғанда 15 пайызға артады деп бағалап отыр. Бұл – Орталық Азиядағы ең жоғары ақшалай өсім. Жан басына шаққандағы ішкі жалпы өнім де өсіп келеді. Бұған қатысты болжамды көрсеткіш былтыр 13 мың долларға жуықтады.

Оның жыл сайынғы өсімі 1,6 мың доллар болады деп бағалануда. Халықаралық валюта қорының болжамына сәйкес, 2028 жылға қарай бұл көрсеткіш отыз пайыздан да көбірек артып, 16,8 мың долларға жетеді.

Шын мәнінде, мен үшін макроэкономикалық көрсеткіштер соншалықты маңызды емес, азаматтардың тұрмыс сапасының іс жүзінде жақсаруы одан әлдеқайда маңыздырақ.

Халқымыз «Жақсы сөз – жарым ырыс» дейді. Үкімет экономиканы басқарудың тың тәсілдерін қолдана алса, жаңа айтылған жақсы болжамдар ақиқатқа айналады. Осы орайда негізгі екі бағытқа тоқталайын.

Біріншіден, еліміздің өркендеуіне жол ашатын бірқатар нақты міндетті шешу қажет. Сондай міндеттің бірі – ауқымды өнеркәсіп жобаларын жүзеге асыру. Қыркүйектегі Жолдауда Үкіметке мұндай жобаларды анықтау және Инфрақұрылымды дамыту жоспарын әзірлеу туралы тапсырма берілді. Бұл жобалар ірі бизнес өкілдерімен, институционалды инвесторлармен және сарапшылармен бірге пысықталып, нақты жұмыс жасалып жатыр.

Тағы бір маңызды міндет – инвестиция тарту. Бұл міндетті орындауға жекешелендіру және активтерді қайтару науқандары да септігін тигізеді. Қомақты инвестиция болса, экономика қарқыны үдейе түседі және жаңа мүмкіндіктер пайда болады. Осы орайда мен жақында Инвестиция штабын құру туралы Жарлыққа қол қойдым.

Жалғасы 3 бетте.

ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ: БІЗ ОЗЫҚ ОЙЛЫ ҰЛТ РЕТІНДЕ ТЕК ҚАНА АЛҒА ҚАРАУЫМЫЗ КЕРЕК

Басы 1,2 бетте. Жалғасы.

Бұл штабқа еліміздегі инвестициялық ахуалды жақсарту және инвестициялық жобаларды сапалы жүзеге асыру үшін ауқымды өкілеттік берілген.

Екінші бағыттағы жұмыс экономиканың барлық саласына қатысты «ойын тәртібін» белгілейтін жүйелі реформаларды жүзеге асыру шараларын қамтиды.

Менің тапсырмаммен Үкімет мемлекет пен бизнестің қарым-қатынасын қайта қарауға мүмкіндік беретін жаңа Салық кодексін әзірлеп жатыр. Салық жүйесін жетілдіргенде тек төлем жинау тәсілімен шектеліп қалмау өте маңызды. Бір жағынан, инвесторларға қолайлы жағдай жасау керек. Екінші жағынан, бюджет кірісінің азайып кетпеуіне мән берген жөн. Яғни таразы басын тең ұстау қажет.

Жаңа Бюджет кодексі де – өте маңызды құжаттың бірі. Біз «қазына қаражатына» деген көзқарасымызды өзгертіп, оны тиімді, жөнімен әрі үнемдеп жұмсауға тиіспіз.

Бұл ретте мемлекеттік сатып алу ісін және мемлекет пен жеке сектордың серіктестігін реттейтін жаңа заңдар елеулі рөл атқарады. Осы құжаттар мемлекеттік сатып алу ісінің ашық болуын да қамтамасыз етеді. Сондай-ақ экономиканы дамытуға қажетті қаражат қорын қалыптастыруға септігін тигізеді.

Квазимемлекеттік сектордың тиімділігін арттыруға көп көңіл бөлу қажет. Қазір бұл секторды жаңғырту шаралары айқындалып, іске асырылып жатыр.

Сіздің сұрағыңызға жауап бере отырып, мына мәселеге назар аударғым келеді. Әлемдегі экономикалық ахуал біздің елге де салқынын тигізетіні сөзсіз. Алайда кез келген қиындық жаңа мүмкіндікке жол ашады. Үкіметтің жеі қайдан соқса да желкенді өзіне оңтайлы бұра алатындай, жан-жақты ойластырған жоспары болуға тиіс. Экономиканың өсімін ынталандыру шаралары мен құрылымдық реформалар қатар жүруі керек. Нақтырақ айтсақ, кәсіпкерлік пен бәсекені дамыту, жекеменшікті қорғау, әділ сот төрелігі болуы өте маңызды. Сонда ғана көздеген мақсаттарымыздың бәріне қол жеткізіп, белгіленген мерзімде ұлттық экономика көлемін екі есе ұлғайта аламыз.

– Несиесін өтей алмай жүрген адамдар біздің газетімізге жиі хат жазып, қоңырау шалады. Жалпы, халықтың қарызға батуы күрделі мәселе болып тұр. Осы мәселені шешу үшін не істеліп жатыр?

– Мен азаматтарымыздың қарызға белшеден батқанына қатты алаңдаймын. Себебі бұл мәселе жұрттың әлеуметтік жағдайына және еліміздегі қаржы жүйесінің тұрақтылығына тікелей әсер етеді. Мен 2019 жылы Мемлекет басшысы ретінде қол қойған алғашқы құжаттың бірі қиын жағдайға тап болған азаматтардың борышын азайту туралы Жарлық еді. Сол уақытта 500 мың адамның кепілсіз алған несиесі кешірілді. Бұл бірреттік шара болатын. Ал 2023 жылы жеке тұлғалардың банкроттығы туралы заң күшіне енді. Мұның бәрі мәселенің ушығып кетпеуіне ықпал етті. Осы жағдайды түбегейлі өзгерту үшін былтырғы Жолдауымда Үкіметке тың шараларды қолға алуды тапсырдым.

Негізінен, бұл жағдайға жұрттың қаржылық сауаттылығының төмендігі себеп болып отыр. Екінші жағынан, тұтыну несиесін беру тәртібін және коллектор ұйымдарының қызметін қатаң реттеу керек.

Сол үшін нақты шаралар қолға алынып жатыр. Мысалы, соңғы жылдары банктер мен микрокредит ұйымдарына қойылатын тұтыну несиесі капиталының көлеміне қатысты талаптар бес есе күшейтілді. Төлеу мерзімі өтіп кеткен берешегі бар адамдарға несие беруге тыйым салынды. Сондай-ақ қарызын уақтылы өтей алмаған борышкерге 90 күннен әрі айыппұл салуға болмайды. Коллектор агенттіктеріне тұрақты тексеру жүргізіледі.

Борышкерлер құқығын қорғау үшін несие беру туралы заңнамаға енгізілетін түзетулер әзірленді. Бұл өзгерістер банктерге, микрокредит ұйымдарына және коллектор агенттіктеріне талапты одан да күшейте түседі. Несиелерді коллектор компанияларына сатуды шектеу ұсынылады. Коллектор компаниялары қарызды өзіне алған соң мәселені реттеп көруге міндетті болады. Банк омбудсменінің өкілеттігі де кеңейтіледі. Қазір бұл құжатты Мәжіліс депутаттары қарап жатыр. Мен бұл бастаманы қолдауға дайынмын.

– Қазір көптеген отандасымыз қымбатшылық белең алғанына, тарифтердің өсіп жатқанына, жұмыссыздық мәселесінің шиеленіскеніне және аймақтардағы жалпы ахуалға алаңдап отыр. Күнделікті күйбеңнен және аяқ астынан туындайтын түйткілдерден бас көтере алмай жатқан қазіргі Үкіметтің стратегиялық міндеттерді іске асыруға қауқары бар ма? Сіз Үкімет жұмысының тиімділігіне қандай баға бересіз?

– Кез келген елдің Үкіметі стратегиялық міндеттері мен күнделікті жұмысын қоса атқарады. Бізде де солай. Ең бастысы, тиімді жоспарлау және ресурстарды орынды пайдалану керек.

Үкіметтің қазіргі құрамы былтыр көктемде ғана жасақталды. Конституциялық реформа жасалып, Парламент сайлауы өткен соң алдыңғы Парламенттің де, Үкіметтің де мандаты күшін жойды. Конституцияға сәйкес бұрынғы Үкімет жаңадан сайланған Мәжіліс депутаттарының алдында өз өкілеттігін тоқтатты. Сайлауда ең көп дауыс алған «Amanat» партиясы Премьер-Министрдің кандидатурасын ұсынды. Әрине, партия мұны Президентпен ақылдаса отырып жүзеге асырғанын жасырмаймын. «Amanat» партиясының сайлау алдындағы тұғырнамасының экономикаға қатысты бөлігі қазіргі Үкіметтің бағдарламасы негізінде жасалды.

Бүгінде Үкіметтің өкілеттігі айтарлықтай кеңейді. Қыркүйек айында құрылымы өзгерген Президент Әкімшілігі еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуына қатысты стратегиялық бағыттарға баса назар аударатын болды. Енді Әкімшілік бұрынғыдай Үкіметті, кейбір министрліктер мен ведомстволарды жетелеп жүрмейді. Президент Әкімшілігі атқарушы биліктің қызметіне араласпай, басты саяси штаб ретінде ғана жұмыс істейді. Осыған дейін екі органның да құзырында болған біршама өкілеттік Үкіметке берілді. Түрлі салаға қатысты шешім қабылдау құқығы Үкіметке және басқа да жауапты органдарға өтті. Аймақтардың бюджетке қатысты дербестігі арта түсті.

Бір сөзбен айтсақ, қазір Үкіметтің өнімді жұмыс істеуі үшін мүмкіндіктері жеткілікті. Атқарушы билікке жан-жақты ойластырылған іс-қимыл стратегиясы және өз міндетін тиімді жүзеге асыруға деген ынта-жігер ғана қажет. Дербестікке және қосымша өкілеттікке ие болуға ұмтылған Үкімет қалағанын алды. Бірақ «алмақтың да салмағы бар», оларға қойылатын талап та күшейді. Үкімет мұны түсінуге тиіс.

– Еліміздің отын-энергетика кешені мен коммуналдық шаруашылығының үздіксіз жұмыс істеуін қамтамасыз ету – Үкіметтің міндеті. Қазіргі Үкімет бұл міндетін әупірімдеп, әрең атқарып отыр деуге болады. Апаттардың салдарымен күресіп, қыстың көзі қырауда еліміздің түкпір-түкпіріндегі елді мекендерді жылумен, жарықпен, сумен шұғыл қамтамасыз етуге тура келеді. Қалайша осындай жағдай қалыптасып отыр?

– Жылу электр орталықтарындағы және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығындағы мүшкіл ахуал – көп жылғы салғырттықтың салдары. Осы саладағы түйткілдер бір күнде аяқ астынан пайда бола қалған жоқ. Оның бәрі жылдар бойы қордаланған мәселелер екені баршаға мәлім. Өңірлердегі жылу орталықтары мен басқа да құрал-жабдықтардың 80 пайызы әбден тозған. Өткен жылдарда коммуналдық шаруашылыққа салынған инвестиция бұл саланың қажетін өтеуге жеткіліксіз болды.

Электр энергетикасы нысандарында болып жататын кішігірім оқиғаларды дардай қылып көрсетіп, жылумен қамтамасыз ету ісіндегі болмашы олқылықты «қасіретке айналдыруға» ұмтылатын әлеуметтік желідегі белсенділер отқа май құйып, елді дүрбелеңге салып жүр.

Бүкіл Қазақстандағы инженерлік инфрақұрылымды толық жаңғырту – өте ауқымды әрі күрделі міндет. Бұл мәселе біртіндеп шешіліп жатыр. Көктем-жаз айларында Үкімет пен әкімдіктер жылу маусымына дайын болу үшін біраз жұмыс жасады. Жағдайы сын көтермейтін біршама нысанды жөндеді.

Ең алдымен, күрделі апаттардың алдын алып, үйлерге жылудың үздіксіз берілуін қамтамасыз ету керек. Бірақ жаңа қуат көздерін ашу, желілерді біртіндеп жаңарту және коммуналдық саланы түгел жаңғырту басты міндет екенін ұмытпаған жөн.

Қазір жылу желілері әрең жұмыс істеп тұр. Үкімет пен әкімдіктер батыл қимылдап, қажетті шараларды дереу қолға алуы керек. Онсыз болмайды.

– Мұның бәрі еліміздегі энергетикалық қауіпсіздік нысандарының жай-күйі көңіл көншітпейтінін білдіреді. Сіз Жолдауыңызда АЭС салу-салмау мәселесі жалпыхалықтық референдум арқылы шешіледі деп мәлімдедіңіз. АЭС «жасыл» энергия саналғанымен, қоғамда бұған қатысты әртүрлі пікір айтылып жүр. Мұндай нысан салу туралы жоспардың геосаяси астары да жоқ емес. Сіздің ұстанымыңыз қандай?

– Қазақстан үшін таза атом энергиясының мәні зор. Бұл – ел экономикасының болашағына тікелей әсер ететін айрықша маңызды мәселе. Біз табиғи уран өндіру көлемі жағынан әлемде бірінші орын аламыз. Ядролық отын компоненттерін де өзіміз өндіреміз. Сол себепті мен еліміздің аумағында АЭС салу жайына айрықша мән беремін. Түптеп келгенде, энергетика қауіпсіздігі мәселесін геосаяси мүдде емес, нақты қажеттілік пен мүмкіндіктер тұрғысынан қарастырып, ғылыми зерттеулер негізінде шешкен жөн.

Ел ішінде АЭС құрылысына үзілді-кесілді қарсылық білдіріп жатқандар да бар. Бұл – түсінікті жайт. Көпшілік Семей ядролық полигонының қасіретін ұмыта қойған жоқ. Мұқият назар аударуды қажет ететін басқа да күрделі жайттар бар. Мысалы, жобаның құны мен экологияға әсерін қаперден шығаруға болмайды.

Сондықтан бұл бастаманың мән-маңызын ескере отырып, АЭС құрылысына қатысты мәселені жалпыхалықтық референдумға шығаруды ұсындым. Халқымыз үшін аса маңызды осындай шешімдердің референдум арқылы ғана қабылданатыны 2019 жылғы сайлау алдындағы бағдарламамда нақты көрсетілді. «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасы мен Әділетті Қазақстан қағидаттарының іс жүзінде орындалуы дегеніміз – осы.

Болашақта әлі талай қоғамдық талқылау өткізіледі. Азаматтар референдумда дауыс берген кезде АЭС салуды жақтаған немесе қарсы болған сарапшылардың дәйекті пікірлерін баршына таразылап, ой елегінен өткізіп барып шешім қабылдауға тиіс. АЭС саламыз ба, салмаймыз ба – мұны халық шешеді.

– Былтыр сыртқы саясат саласында ауқымды жұмыс атқарылды. Қазақстан түрлі саммиттер мен форумдарда өз ұстанымын барынша салмақты жеткізе білді. Сіз әлемдік деңгейдегі көшбасшылармен көптеген кездесу өткіздіңіз. Әсіресе, өңірлік «С5+» үлгісіндегі басқосулардың маңызы арта түсті. Мұның бәріне Сіздің әлемдік дипломатиядағы абырой-беделіңіз де белгілі бір дәрежеде ықпал еткені анық. Алдағы уақытта сыртқы саясатымызда қандай айтулы оқиғалар болмақ?

– Қазақстан тиімді әрі салиқалы сыртқы саясат жүргізу арқылы өзінің ұлттық мүддесін қорғап, стратегиялық міндеттерін орындап келеді. Біздің өзгермейтін мақсат-мұратымыз бар. Бұл – еліміздің егемендігі мен аумақтық тұтастығын сақтау, Қазақстан азаматтарының құқықтары мен мүдделерін қорғау, экономикамыздың орнықты дамуына барынша қолайлы жағдай жасау. Мен он жыл Сыртқы істер министрі болғанда осы басымдықтарды айқындауға тікелей атсалыстым. Қазіргідей аумалы-төкпелі геосаяси жағдайда бізге шетелдік серіктестеріміздің бәрімен, әсіресе, көршілеріміздің бәрімен өзара тиімді ынтымақтастықты дамыту маңызды.

Сіз «С5+» үлгісіндегі ықпалдастықтың өзектілігі артып келе жатқанын дұрыс аңғардыңыз. Орталық Азия – геосаяси ахуалға қатысты өз пайымы бар әрі қарқынды дамып жатқан аймақ. Бүгінде бұл өңір сауда, инвестиция, бизнес, инновация үшін жаңа мүмкіндіктер орны болып отыр. Сол себепті әлем елдері Орталық Азияға айрықша назар аударуда. «С5+» үлгісі маңызды диалог алаңына айналды.

Тұрақты әрі өзара сенімге негізделген жоғары деңгейдегі диалогтер болмаса, аймақтағы мемлекеттердің басқа да ықпалды елдермен қарым-қатынасын қарқынды дамытуы неғайбіл еді. Соңғы жылдары бұл бағытта біршама ілгерілеу бар. Әсіресе, Орталық Азия мемлекеттері басшыларының жыл сайынғы консультативтік кездесулері нәтижелі өтіп келеді. Айтпақшы, Қазақстан төраға ретінде биыл да осындай үлгідегі кездесу ұйымдастырады. 2024 жылы еліміз өңірлік және халықаралық деңгейдегі бірқатар ықпалды ұйымдар мен бірлестіктерге төрағалық ететінін жаңа ғана айтып өттім.

Тағы бір маңызды шара – Астана халықаралық форумы. Биылғы маусым айында өтетін алқалы жиынға әлемнің көптеген көшбасшысы мен жаһандық деңгейдегі компаниялардың жетекшілері қатысады. Жиында климаттың өзгеруі, азық-түлік тапшылығы және энергетикалық қауіпсіздік сияқты барша елдерге ортақ мәселелер талқыланады.

БҰҰ Бас Ассамблеясы аясында Франциямен бірлесіп «One Water Summit» халықаралық форумын өткізу туралы уағдаластықтың мән-маңызы зор. Бұл басқосу климаттың өзгеруіне қатысты жаһандық қозғалысқа сүбелі үлес қосатын жиын болмақ.

– 2024 жылдың наурыз айында Ресейде президент сайлауы өтеді. Бұл оқиға жаһандағы және аймақтағы ахуалға қалай әсер етеді деп ойлайсыз?

– Биыл Ресейде ғана емес, АҚШ-та, Ұлыбританияда, Үндістанда, Әзербайжанда және басқа да мемлекеттерде сайлау өтеді. Сондай-ақ Еуропарламент депутаттары сайланады. Әрине, біз осы сайлау науқандарын жіті бақылап отырамыз.

Ресейде өтетін президент сайлауының біз үшін мәні зор екені сөзсіз. Өйткені Астана мен Мәскеу арасында өте жоғары деңгейде қарым-қатынас орнаған. Ресей Қазақстанның негізгі серіктесі әрі одақтасы екені баршаға аян. Өткен отыз жылда мемлекетаралық байланыстардың іргесі беки түсті. Екі ел арасында 300-ден астам шарт пен келісім жасалған. Барлық салаларды екіжақты ынтымақтастық тетіктері жұмыс істеп тұр. Жоғары деңгейдегі саяси диалог қарқынды дамып келеді. Біз көпжақты құрылымдар аясында, сондай-ақ өңірлік тұрақтылық пен халықаралық қауіпсіздікті қамтамасыз ету барысында ықпалдаса әрекет етеміз.

Былтыр Владимир Путин Қазақстанға ресми сапармен келді. Бұл екіжақты қатынасты жандандыра түскен негізгі оқиғалардың бірі болғаны анық. Біз келіссөз барысында мемлекеттеріміздің стратегиялық серіктестігі мен қарым-қатынасы шынайы достық сипатынан айнымайтынын тағы да нақтыладық.

Ресей – Қазақстанның негізгі сауда-экономикалық серіктесі. Екі елдің тауар айналымы 2023 жылдың бастапқы 10 айында 21,4 миллиард доллар болды. Өйтетін жөні де бар, біздің шекарамыз құрлықтағы ең ұзын шекара саналады.

Ғылым-білім және мәдени-гуманитарлық салалардағы қарым-қатынасты нығайтуға әрдайым айрықша мән беріледі. Биыл орыстың ұлы ақыны Александр Пушкиннің туғанына 225 жыл толады. Бұл – Ресей ғана емес, Қазақстан үшін де маңызды оқиға. Өйткені Пушкин – хәкім Абай сияқты, қос халықтың достығы мен мәдени байланыстарының басты символының бірі.

Ресей Федерациясының әлемдік саясатта аса маңызды рөл атқаратынын және БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің тұрақты мүшесі екенін ұмытпаған жөн. Ресей Президенті Владимир Путин – сөзімен де, ісімен де жаһандық ахуалға ықпал ететін тұлға. Ресейдің ұстанымымен бүкіл әлем санасатыны жасырын емес. Бұл мемлекеттің қатысуынсыз дүние жүзінде бірде-бір проблема шешілмейді. Ол айдан анық.

Сондықтан Ресей секілді алпауыт елдегі президент сайлауының халықаралық мән-маңызы қашанда жоғары және оған әлемнің көптеген елі назар аударады.

– Еліміздің сыртқы саясатында Қытаймен қарым-қатынас маңызды рөл атқарады. Соңғы жылдары Қазақстан қоғамының шығыстағы көршіге деген көзқарасы жақсара бастағаны байқалады. Болашақта ҚХР-мен ынтымақтастық қалай өрбиді?

– Бүгінде Қазақстан мен Қытайдың қарым-қатынасы достық, тату көршілік және мәңгілік стратегиялық серіктестік рухында қарқынды дамып келеді. Біз Төраға Си Цзиньпинмен бірге Қазақстан мен Қытай арасындағы ынтымақтастықтың жаңа «алтын отыз жылдығына» қадам бастық. Мен былтыр Қытайға бір емес, екі мәрте сапармен бардым. Бұл – елдеріміз арасындағы тығыз ықпалдастықтың айқын дәлелі.

Қытай көшбасшысымен Сианьда және Бейжіңде мазмұнды келіссөздер жүргізіп, маңызды уағдаластықтарға қол жеткіздік. Оны жүзеге асырудың нақты жолдарын белгіледік. Осындай жеке жүздесулер Астана мен Бейжіңнің байланыстары жоғары деңгейде екенін көрсетеді. Бүгінде қазақ-қытай қатынастары көпке үлгі болып отыр деп сеніммен айта аламын.

Екі елдің өзара тауар айналымы жыл санап артып келеді. Оның көлемі 2023 жылдың 10 айдағы қорытындысы бойынша 24,3 миллиард долларға жетті. Бұл – жаңа рекорд! Қазір экспортқа шығарылатын отандық тауар түрлерін көбейтіп, ҚХР-ға жүк тасымалын арттыру үшін белсене жұмыс істеп жатырмыз. Қытай бүгінде Қазақстан экономикасына мол қаржы құйған ірі инвесторлардың қатарына кіреді. Осы уақытқа дейін ҚХР елімізге 24 миллиард доллар инвестиция салды.

Қытаймен ортақ шекарамыздың болуы, Шығыс пен Батыстың арасындағы ұтымды жерде тұрғанымыз қытай тауарларын түрлі бағытқа Қазақстан аумағы арқылы тасымалдауға зор мүмкіндік береді. Өйткені Бейжіңде жоғары деңгейде өткен «Бір белдеу, бір жол» атты үшінші форум аясында бірқатар маңызды құжатқа қол қойылды. Соның ішінен Транскаспий халықаралық көлік дәлізін бірлесе дамыту жөніндегі келісімді және «Аягөз – Тачэн» бағытындағы темір жол құрылысы туралы меморандумды атап өтуге болады. Бұл келісімдер еліміздің көлік-логистика саласына тың серпін беретініне сенімдімін. Қазақстан Қытайдың «Бір белдеу, бір жол» мегажобасын толығымен қолдайды. Былтыр қазан айында Бейжіңде өткен форумда сөйлеген сөзім – осының тағы бір дәлелі.

Қазақстан мен Қытай арасында визасыз жүру режимі күшіне енді. Мұның мәні зор. Енді отандастарымыз көрші елге емін-еркін барып, келе алады. Азаматтарымыз осы мүмкіндікті оңтайлы пайдаланады деп үміттенемін.

Елімізде Қытайға қатысты баяғы қасаң түсініктерге негізделген немесе бізге сырттан таңылған жөнсіз үрей болмауға тиіс. Қазіргі Қытай – өте жоғары дамыған, соның ішінде озық технология саласында зор табысқа жеткен мемлекет. Мұны бүкіл әлем мойындап отыр. Сондықтан шығыстағы көршімізбен ынтымақта болу, достық қарым-қатынас пен өзара сенімнің артықшылықтарын тиімді пайдалану Қазақстан үшін аса маңызды.

– Сіз қазақында өткен «Парыз» және «Алтын сапа» сыйлықтарының лауреаттарын марапаттау рәсімінде отандастарымызды тек қана алға қарап, алысты көздейтін мақсатқа ұмтылуға шақырдыңыз.

Жалғасы 4 бетте.

ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ: БІЗ ОЗЫҚ ОЙЛЫ ҰЛТ РЕТІНДЕ ТЕК ҚАНА АЛҒА ҚАРАУЫМЫЗ КЕРЕК

Басы 1,2,3 беттерде. Жалғасы.

Ескілікке тым бой ұрмау, өсіп-өркендеу жолынан айнымау керектігін атап өттіңіз. Осы арқылы нені меңзедіңіз? Қоғам не нәрсеге мән беруі қажет деп ойлайсыз?

– Күнделікті міндеттерден бөлек, ұзақ мерзімге арналған мақсаттарға ден қоюдың мәні зор. Біз болмашы нәрселерге баса назар аударып, ұсақ-түйекті талқылауға бүкіл күш-қуатымызды сарп етеміз. Одан да сорақысы, әлдекімдердің жалған сөзіне еріп, арамтер боламыз. Мұндай пайдасыз істерге алаңдап, ұлттың стратегиялық бағдарынан жаңылмауға тиіспіз.

Баяғыда ұлы халық болғанбыз деп масаттанып немесе бұрынғы өкпе-реніштерді қоздатып, қызылкеңірдек болып айтысудың қажеті қанша?! Бұлай ескілікке бой ұруға әсте болмайды. Әлбетте, тарих – біздің жалпыұлттық бірегейлігіміздің маңызды бөлігі. Сондықтан мемлекет дәл қазір бұл бағытта жүйелі жұмыс жүргізіп отыр. Атап айтсақ, түрлі тақырыптағы кітаптар көптеп шығарылуда. Жаңа ғылыми мекемелер құрылып, бұрынғы институттар жаңғыртылып жатыр. Жақында сталиндік репрессия құрбандарын ақтау жөнінде ауқымды зерттеу жұмысы аяқталды. Бір сөзбен айтқанда, сан ғасырлық тарихымызды зерттеу, тарихи әділдікті қалпына келтіру біздің негізгі міндетіміздің бірі болып қала береді.

Алайда біздің бұрын кім болғанымыздан қазір кім екеніміз, ең бастысы, болашақта кім болатынымыз әлдеқайда маңызды. Сондықтан қандай қиындықтан өткенімізді бағамдайтын кезде ғана ауызбіршілік танытпай, баянды болашаққа да бірге қадам басуымыз қажет. Біз өткенді аңсаумен өмір сүрмеуіміз керек. Керісінше, келешегімізді кемел етуге ұмтылып, ұлттың ұлылығын нақты іспен дәлелдеуге тиіспіз. Дүниетанымымызға жат мәдениеттерге көзсіз еліктеуден, жалған патриотизмнен, даңғойлық пен дарақылықтан сақтануымыз керек. Халқымыздың бойындағы кемшіліктерге көз жұма қарамай, одан арылуымыз қажет. Мұның бәрі күн сайын құбылған тұрлаусыз заманда өмір сүріп жатқан Қазақстанның келешегі үшін айрықша маңызды.

Сондықтан ұлтымыз өсіп-өркендесін десек, біз жақсыдан үйреніп, жаманнан жирене білуіміз керек. Қоғамда еңбекқорлық пен жасампаздық жоғары бағалануға, білімпаздық пен жаңашылдық салтанат құруға тиіс. Сондай-ақ өмірге деген байсалды және байыпты көзқарас басым болғаны жөн. Ашығын айтайын, өзін «ұлттың қаймағымыз» деп санайтын кейбір зиялы қауым өкілдері осы миссиясын өз деңгейінде атқарып жүрген жоқ. Олар ұлтқа үлгі-өнеге көрсетудің орнына, ұсақ-түйек әңгімелерді қоздатудан, әдеттегідей «біздің халық аса данышпан» деп қайталай беруден немесе қара басының қамын күйттеп, билікке «жағдайымды жасамады» деп өкпе артудан аса алмай отыр. Осылайша, ұлттық идеологияның даму жолында жалғандыққа жол беріледі.

Біз озық ойлы ұлт ретінде халқымызды ыдыратып емес, біріктіретін жолды таңдап, тек қана алға қарауымыз керек. Жалпыұлттық құндылықтар бәрінен жоғары тұруға тиіс. Бұл туралы үнемі айтып жүрмін. Тағы да қайталаймын, еңбекқорлық, білімпаздық, кәсібилік, бірлік, ынтымақ, жанашырлық, іскерлік, бастамашылдық, адалдық, қарапайымдылық және үнемшілдік – нағыз отаншыл, адал азаматқа тән қасиеттер мен құндылықтар. Халқымыздың қуатын арттырып, табысқа жетелейтін осындай қасиеттер мен құндылықтарды жан-жақты дәріптеп, ұрпақ санасына сіңіру арқылы ғана сапалы ұлтқа айнала аламыз.

– Тағы бір мәселені айтпай кетуге болмас. Кейінгі кезде қоғамда зорлық-зомбылық пен қатыгездік белең алып барады. Әйелдер мен балалардың әлімжеттік көргені, соққыға жығылғаны туралы ақпарат күн сайын шығады. Осындай қылмыстардың тамырына балта шауып, біржола тосқауыл қою үшін мемлекет тарапынан не істеліп жатыр?

– Мұндай қылмыстардың алдын алып, жолын кесу үшін менің тапсырмаммен нақты шаралар қабылдануда. Әйелдер мен балаларға жасалған зорлық-зомбылыққа қатысты қылмыстарды тергеумен әйел тергеушілер айналысатын болды. Сондай-ақ ішкі істер органдарында әйелдерді зорлық-зомбылықтан қорғаумен шұғылданатын мамандардың штаты қалпына келтіріліп, олардың құзыреті күшейтілді.

Біз мұнымен шектелген жоқпыз. Былтыр отбасындағы тұрмыстық құқық бұзушылықпен күрес тәсілдерін қайта қарадық. 1 шілдеден бастап полиция жәбірленушінің шағымын емес, қылмыстың анықталуын негізге алып, қылмыстық істі тіркеуге көшті. Яғни мұндай қылмыстарға қатысты іс қозғау үшін зорлық-зомбылықтан жапа шеккен адамның арызы қажет емес. Тұрмыстық зорлық-зомбылық жасағандарға әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік едәуір күшейтілді. Жәбірленуші қайта-қайта қысымға ұшырамауы үшін бұдан былай мұндай іске қатысты тараптарға екінші рет татуласу мүмкіндігі берілмейтін болды.

Сондай-ақ Мәжілістің бір топ депутаты халыққа Жолдауымның аясында тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы күрестің жаңа әрі тиімді шараларын қарастыратын заң жобасын әзірлеп жатыр.

– Өткен жылдың қараша айында ер адамның әйелін өлтіруі қоғамда үлкен дүрбелең тұғызды. Осы оқиғадан кейін әлеуметтік желіде әйелдер мен балаларға тұрмыстық зорлық-зомбылық жасағандарға жазаны қатайту туралы бейресми петиция жарияланып, оған өте көп қол жиналды. Алайда «Петициялар туралы» заң биыл сәуір айында ғана күшіне енеді. Сондықтан бұл петиция заңсыз деген сөз шықты. Көпшілік «Жабулы қазан жабулы күйінде қалады» деп алаңдап отыр. Турасын айтыңызшы, Сіз тұрмыстық зорлық-зомбылық үшін жазаны қатайтуды қолдайсыз ба?

– Мен елімізде «заң мен тәртіп» қағидатының орныға түскенін қалаймын. Сондықтан нақты жауап берейін, тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қатысты жазаны қатайтуды толық қолдаймын. Сіз айтқан петиция заң талабына сай келсе де, келмесе де, азаматтардың пікірі міндетті түрде ескеріледі. Оған күмән болмасын.

Сонымен қатар қоғамда озбырлық пен зорлық-зомбылықтың кез келген түріне мүлдем төзбейтін түсінік қалыптаспаса, заңға енгізілген өзгерістерден аса қайыр болмайды. Жұрт зорлық-зомбылық жасағандарға жазаны қатайтуды талап ете тұра, қылмыс әлеміндегі шытырман оқиғаларға таңдай қағып, фильмдердің заңды белден басатын кейіпкерлерін ғана емес, тіпті шынайы өмірдегі кәнігі қылмыскерлердің өзін пір тұтып жатады. Бұл жағдай бір-біріне мүлде кереғар және өте оғаш көрінеді. Солай емес пе?! Біз қоғамды ішінен ірітетін, адамгершілікке жат қылықтарды ақтауды көздейтін кез келген әрекетке және құқықтық нигилизмге тұтас ел болып тосқауыл қоюымыз керек.

Біз заңсыздық пен қатыгездікке бір кісідей, батыл қарсы тұруымыз қажет. Сондай-ақ қоғам нормалар мен ережелердің және жалпы адамзатқа ортақ құндылықтардың аяқасты болуын қатаң айыптап, онымен бірлесе күресуі керек.

– Өзіңізбен бірге жұмыс істейтін азаматтар Сізді өте талапшыл басшы дейді. Кадр саясатында қандай қағидатқа сүйенесіз? Қол астыңыздағы қызметкерлермен қарым-қатынасыңыз қандай?

– Мемлекеттік қызметшілер өзіне жүктелген міндетті мінсіз атқаратын кәсіби маман ғана болмауы керек. Олар әрдайым бастамашыл, нақты ісімен елге пайда әкелетін және өзгерістердің өміршеңдігін халыққа көрсете алатын азамат болуы қажет. Сондай-ақ олар білімді-білікті ғана емес, сөзі мен ісі үйлесетін, тиянақты, тәртіпті және арлы адам болуы шарт. Қарамағымда қызмет істейтін азаматтардың маған емес, Әділетті Қазақстанды құру идеясына адалдығы әлдеқайда маңызды.

Барлық деңгейдегі шенеуніктер мен басшылар қоғамның тамырын тап баса білуге, азаматтардың мұң-мұқтажын тыңдап-түсінуге, соған сәйкес дер кезінде нәтижелі шаралар қабылдауға және дұрыс шешім шығаруға қабілетті болуы керек. Бұл – ең басты талап. Олар «адам мемлекет үшін емес, мемлекет адам үшін» деген қағидатты берік ұстануға тиіс.

– Кадр мәселесін одан әрі жалғастырсақ. Реформалардың нәтижесінде көптеген дарынды жас мемлекеттік қызметте өздерінің қарым-қабілетін көрсетуге мүмкіндік алды. Қазір олар Парламентте, мәслихаттарда, министрліктерде және басқа да мекемелерде жұмыс істеп жүр. Сіз жаңа буын өкілдерін ұдайы қолдап келесіз. Алайда жас басшыларға тәжірибе мен пайым-парасат жетіспейді деген пікір айтылады. Сіз қалай ойлайсыз?

– Мен қазақ елінің жастарына сенемін. Сондықтан олардың атқарушы және заң шығарушы билік тармақтарында қызмет етуіне жол ашатын кешенді шаралар қабылданды. Президенттік жастар кадр резерві жасақталды. Іріктеудің бірнеше сатысынан өткен кәсіби жас мамандар мемлекеттік қызметте басшылық лауазымдарға тағайындала бастады.

Саяси реформалар аясында партиялардың сайлау тізімін жасақтағанда және депутат мандатын бөлгенде әйелдер, жастар және мүмкіндігі шектеулі жандар үшін квота енгізілді. Соның нәтижесінде көптеген отаншыл жас Мәжіліс және мәслихат депутаты атанды. Өкілетті билікте жастардың үні жарқын естіле бастады. Осындай нақты қадамдар билік органдарының құрамын жаңартуға тың серпін берді.

Қазір әлем жыл сайын емес, күн сайын өзгеріп жатыр. Жаңа технологиялар, мамандықтар және салалар пайда болуда. Жұмысты ұйымдастырудың және басқарудың әдіс-тәсілдері қайта қаралуда. Осындай жағдайда жаңа кәсіби дағдыларды меңгеруге және озық білімін тиімді пайдалануға қабілетті жастардың рөлі арта түседі. Ойы ұшқыр жастарымыз болашақты бағамдай алады әрі дәйекті дамуға ұмтылады. Сондықтан оларға парасат-пайым жетіспейді деген пікірмен келісе алмаймын. Бірақ билік құрылымдарына аға буынның тәжірибесі де, жас ұрпақтың жаңа идеялары да керек. Бұл жерде эксперимент жасаудың қажеті жоқ. Кейбір сарапшысымақтар «Президент Тоқаев жүйені тұралатып тастады, ешқандай өзгеріс болған жоқ, ескі кадрлар орнында қалды» деген сыңаржақ пікірін тықпалаудан танбай жүр. Мұның астарында қоғамның шырқын бұзып, мемлекеттілігіміздің іргесін шайқайтын пасық ниет жатыр. Асығыстықтың салдары ауыр болуы мүмкін.

Жас басшыларға көбіне тәжірибе жетіспейді. Менмендігі және өзіне деген сыни көзқарастың әлсіздігі кейде олардың өз қарым-қабілетін жоғары деңгейде көрсетуіне кедергі келтіреді. Соған қарамастан, біз жаңа буыннан шыққан кәсіби мамандарға мүмкіндік беріп келеміз. Бұл саясат алдағы уақытта да жалғасын табады.

– Тұңғыш Президенттің мемуары қоғамда қызу талқыланды. Сіз де ол кітапты оқыған шығарсыз. Көптеген шешім мен оқиғаға тікелей куә болған адам ретінде қандай әсер алдыңыз? Өзіңіздің мемуар жазатын ойыңыз бар ма?

– Бұл кітап тәуелсіз мемлекет құру ісінің жылнамасы ретінде оқырман қызығушылығын тұғызады деп ойлаймын. Кезінде бір айтқыш «Мемуарда шындықтың жартысы айтылса да, ол тарихи оқиғалардың ауқымын бағамдауға жеткілікті» деген екен.

Нұрсұлтан Назарбаев – бірнеше дәуірге куә болған тарихи тұлға. Ол өз мансабын комсомол белсендісі ретінде Хрущев заманында бастап, арада алпыс жылдан астам уақыт өткеннен кейін қызметтен кетті. Қазақстанның тәуелсіз мемлекет болып қалыптасуына қосқан үлесін бәрі біледі. Ол – әділ тарихи бағасын алуға лайық адам.

Мен мемуарларды, публицистикалық шығармаларды, саяси очерктерді әрдайым ыждағатпен оқимын. Ал сұраққа келсек, мен үшін қазіргі кезең мемуар жазып отыратын уақыт емес.

– Жұрттың айтуынша, Сіз кезінде өңір басшыларына Өзіңізді ұшақтан гүлмен қарсы алуға, аста-төк дастарқан жаюға, думандатып концерт, шоу өткізуге тыйым салыпсыз. Сол рас па?

– Президент ретінде алғаш рет ел аралауға шыққанымда, әкімдер салтанатты шаралар ұйымдастыруға, көл-көсір дастарқан жаюға, билбордтар орнатуға тырысты. Қазір мұның бәрі тыйылды. Мен облыстарға жұмыс бабымен ғана барамын. Уақыт өте келе жергілікті жерлерде де осындай жұмыс дағдысы қалыптасатынына сенімдімін. Халықты жинап, қыруар қаржы шығындап, салтанатты шаралар ұйымдастыру біржола тоқтатылады.

– Қасым-Жомарт Кемелұлы, мазмұнды сұхбат бергеніңіз үшін рахмет айтамыз. Жаңа жылда айтулы оқиғалар көп болады деп сенеміз. Сұхбатымыздың соңында тағы бір сұрақ қояйын. 2024 жылды қалай қарсы алдыңыз?

– Жаңа жыл – әрине, күнтізбенің жаңа парағын ашатын маңызды меже. Осы сәтте өткен жылды қорытындылап, келешекке жоспар құру әдетке айналған. Бір жағынан, Жаңа жыл мен үшін қастерлі мереке емес. Оның үстіне, өзіміздің төл жаңа жылымыз – Әз Наурызды естен шығармаған жөн. Бұл мейрам – тіршілікті түлете келетін нағыз табиғи жыл басы.

Наурыз – жаңару мен жаңғырудың символы. Сондықтан төл мерекеміздің мазмұнын байытып, оны барынша ерекшелеп, жаңаша атап өтуіміз керек. Бұл қадам қоғамды ұйыстырып, ұлттық бірегейлігімізді айшықтап, ел бірлігін нығайта түсуге ықпал етеді деп сенемін.

Сөз соңында барша халқымызға бақ-береке тілеймін! Ең бастысы, еліміз аман, жұртымыз тыныш болсын! Қастерлі Қазақстанымыз өсіп-өркендей берсін!

Әңгімелескен – Дихан ҚАМЗАБЕКҰЛЫ.

Коворкинг в библиотеке: зона работы вблизи книг

Коворкинг в библиотеке - актуальное направление, куда люди разного возраста могут прийти поработать самостоятельно или командой, провести неформальную встречу, почитать любимые книги, пообщаться. Рабочие зоны в таких местах очень востребованы, благодаря получению полной тишины, наличию необходимых предметов мебели и минимального набора оборудования для работы.

Здесь есть все необходимое - созданы зона для отдыха и чтения, зона для совместной и индивидуальной работы, зона Wi-Fi, предоставляются рабочие компьютеры с доступом в Интернет. Кроме того, библиотекарь готов предоставлять информационное сопровождение нашим пользователям, так как в библиотеке знания всегда «под рукой».

Цель реализации коворкинга - создание для посетителей индивидуальной территории, где можно учится или работать. В зависимости от ситуации и потребностей можно использовать индивидуальный или коллективный вариант обучения. Такой вариант подойдет даже мамам с детьми. Коворкинг в библиотеке часто применяется не только для индивидуального обучения, но и для проведения различных интересных мероприятий.

В Токтамысской модельной сельской библиотеке состоялось открытие центра «Coworcing», в котором приняли участие руководитель раойнного отдела культуры, развития языков, физической культуры и спорта Серик Шортаев, руководитель КГУ «Централизованная библиотечная система» Айнагуль Жусупова и аким Ергольского сельского округа Мейрамбай Каниев. Организаторы дали полное представление о центре «Coworcing». Гости мероприятия выразили теплые слова приветствия и поздравили центр с открытием.

Отныне мы ожидаем активизацию работы, привлечение в библиотеку еще большего количества читателей и проведение интересных мероприятий.

О. БОРТНИК, библиотекарь Токтамысской модельной сельской библиотеки Буландынской ЦБС.

НОВОГОДНИЙ СЕРПАНТИН

Фейерверк подарков от «ARZAN SHOP» и «MEGA HOME MARKET»

Торговые дома «ARZAN SHOP» и «МЕГА ХОУМ МАРКЕТ» завершили 2023 год грандиозными успешными и замечательными мероприятиями для жителей района.

30 декабря 2023 года торговый дом «ARZAN SHOP» провел Новогодний розыгрыш в связи с пятилетним юбилеем. Хотя погода была не совсем благоприятной, желающих получить новогодние призы было очень много.

До розыгрыша главного приза были проведены конкурсы, викторины, лотереи загадки, в которых приняли активное участие все присутствующие покупатели и получили прекрасные призы. Никто не остался без призов и равнодушным, у всех было новогоднее настроение улыбки радость и веселье.

Обладателем главного приза - сертификата на сумму сто тысяч тенге стала очаровательная девушка, молодая мама Анастасия Ким.

Обладатели бытовой техники и предметов обихода - миксер блендер, кофеварка, кухонный комбайн, чайный сервиз, постельное белье, микроволновая печь и многого другого - стали не только жители города, но и сельских округов. Это: Э Алимжанов, Д. Московенко, Ю. Пивоварчук, А. Саутов, Д. Хлисын, Т. Колесникова и многие другие.

31 декабря 2023 года торговый дом «MEGA HOME MARKET» продолжил свой праздничный розыгрыш в связи с годовщиной мегамаркета.

Разыграли очень много поощрительных призов – средних и крупных. И, конечно же, не обошлось без игр с раздачей хороших призов. Такой новогодний сюрприз и, своего рода, поощрение своих уважаемых клиентов, идея владельцев магазинов – семейной четы Булата и Шамширак Есмагамбетовых. Согласитесь, не каждый предприниматель устраивает такие акции и радует своих покупателей. Счастливчики призов от «MEGA HOME MARKET» - духовая печь, пылесос, мультиварка, соковыжималка, набор ключей, шуруповерт и многих других стали К. М. Лозовая, А. А. Лузгин, Л. П. Сапаева, З. А. Аменова, В. А. Цой, К. Н. Рысмуханова и многие другие.

А обладателем главного приза - стол со стульями (производства Турция), стоимостью 200 тыс. тенге, стала А. М. Кожаханова из села Алтынды.

Поздравляем всех победителей с счастливыми подарками, желаем здоровья, счастья в Новом 2024 году! А руководителям огромное спасибо от всех жителей города, всех земных вам благ и процветания!

Р. ГАГИЕВА.

Дарите детям радость

Новый год – пора чудес и время, когда вся дети с волнением ожидают встречи с Дедом Морозом и Снегурочкой, наряжают лесную красавицу и получают подарки. А есть дети, которые ограничены в своих физических возможностях, не всегда могут посещать мероприятия и даже просто прокатиться с горки, но они тоже ждут чуда и верят в новогоднее волшебство. Каждый год первичная партийная организация «ХПП Арна» поздравляет с Новым годом подопечных детей с ограниченными возможностями согласно списку. Вместе с партийными коллегами нанесли им радостный визит: с Дедом Морозом и Снегурочкой посетили дома 24 детей, поздравили личного каждого ребенка с праздником, вручили подарок и пожелали в новом году крепкого здоровья и веселых, счастливых дней. Пусть традиции доброты и участия в судьбах особенных людей будут неизменны, и не только в новогодние праздничные дни, ведь доброта делает нас лучше и сильнее.

Также в последних числах уходящего года первичная партийная ячейка «ХПП Арна» продолжила дарить детишкам радость. В рамках акции «Новогодний серпантин», который был запущен в последней декаде декабря, поздравили детей сотрудников – членов партии AMANAT. Словно в новогодней сказке Дед Мороз и Снегурочка заходили в дома, в которых живут детишки, вручали подарки и желали детям не болеть, быть радостными и счастливыми в кругу любимой семьи. Символов Нового года дети встречали с нескрываемой радостью, зачитывали новогодние стихи и загадывали желания.

К. МЕНДЫБАЕВА, депутат областного маслихата.

Таинственный и волшебный праздник

Новый год для детей – самый красивый, самый таинственный и волшебный праздник! Они с особым нетерпением ждут его. А новогодние подарки и сюрпризы для них – еще один повод поверить в сказку и волшебство, получить море положительных эмоций.

Выражаем огромную благодарность руководителю крестьянского хозяйства «Игілік» К. М. Ибраеву, индивидуальному предпринимателю Г. К. Ахметовой, директору ТОО «Журавлевка -1» Е. А. Токанову за прекрасные подарки учащимся нашего общеобразовательного учреждения, за спонсорскую поддержку в организации новогодних мероприятий.

Своим вниманием и заботой о детях Вам удалось создать атмосферу сказочного праздника. Вы подарили детям и их родителям не только сладости, но и массу позитива и радостных эмоций!

Желаем Вам крепкого здоровья, неиссякаемой энергии и оптимизма, успехов в работе и финансового благополучия, счастья и удачи во всех делах!

Администрация КГУ «Общеобразовательная школа села Отрадное».

Акмолинец стал чемпионом мира по пауэрлифтингу

Житель Сандыктауского района установил новый мировой рекорд в жиме стоя, сообщает первый спортивный паблик в Акмолинской области.

В столице России Москве завершился чемпионат мира по пауэрлифтингу, армлифтингу и стритлифтингу федерация WRPF. Более 3400 участников-силачей из 24 стран боролись за медали на восьми соревновательных помостах.

Спортсмен из Акмолинской области, а именно Сандыктауского района Николай Покаминзаовеал две золотые медали вармлифтинге в дисциплине«Apollon'saxle» и в дисциплине «Hab». Также в дисциплине «Строгий подъем на бицепс» занял четвертое место. По итогам соревнований установил новый мировой рекорд в жиме стоя.

«Я работаю учителем физической культуры вобшеобразовательной школе №2 села Балкашино. С детства увлекаюсь спортом. В школьные годы занималсятяжелой атлетикой, турниками, брусьями», - рассказал Н.Покамин.

Как отметила руководитель отдела культуры и развития языков Сандыктауского района Наталья Ким, Николай является 5-кратнымчемпион Республики Казахстан, 5-кратнымчемпион Европы и 5-кратным чемпиономмира по пауэрлифтингу версии WRPF.

«Летом этого года на чемпионате Европы по пауэрлифтингу в Кыргызстаневыполнил норматив «Элита» в строгом подъеме на бицепс, за что был награжден серебряной печатки.Наданный моментнаш земляк стал четверымчеловеком в мире кому это удалось. Дважды выигрывал абсолютную категорию, обладатель пояса чемпиона по пауэрлифтингу», - подчеркнула Наталья Ким.

С новым 2024 годом!

Новый год идет в окно стучится
Хочет с нами подружиться.
Всем нам счастья пожелать
И подарки всем раздать.
Он пришел издалека,
Его ноша нелегка.
Он прошел моря и горы
Кольский остров проходил.
И далекую камчатку
Навестить он не забыл.
А теперь пришел к нам
В наш любимый Казахстан.
Казахстан страна большая,
Люди добрые живут.
Города растут как в сказке,
Поезда всюду идут.
Все прекрасно в нашем мире,
Самолеты, поезда и корабли,
Но прекрасней человека
Ничего нет на земле.

М. КАСЬЯНОВА, г. Макинск.

Бұланды ауданының сайлау комиссиясының мүшелерін сайлау туралы

Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңының 10-бабына және 20-бабының 2-тармағына, «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Қазақстан Республикасының Заңының 6 бабына сәйкес, Бұланды аудандық мәслихаты **ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:**

1. Бұланды ауданының сайлау комиссиясының құрамы қосымшаға сәйкес сайлансын.
2. Бұланды ауданының сайлау комиссиясының ұйымдастыру отырысы 2024 жылғы 3 қаңтарда өткізілсін.
3. Осы шешім 2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап қолданысқа енгізіледі.

Аудандық мәслихаттың төрағасы _________ Н. Сексенов

Бұланды аудандық мәслихатының 2023 жылғы 26 желтоқсандағы № 8С-14/1 шешіміне Қосымша

Бұланды аудандық сайлау комиссиясы (Индексі: 020500 Ақмола облысы, Бұланды ауданы, Макинск қ., Бөгенбай батыр к-сі, 21, тел. (8-(716-46) 2-24-94)

1) Есенғожин Манарбек Болатұлы;
2) Тулебаева Роза Алтайқызы ;
3) Құрмашева Айнагүл Қапышқызы;
4) Сыздықова Бибігүл Айтжанқызы;
5) Алпысбаева Дамира Мұхаметрашидқызы;
6) Сабеғат Аслан Шыңғысханұлы;
7) Ларионова Надежда Николаевна.

Бұланды ауданының учаскелік сайлау комиссиясының мүшелерін сайлау туралы

Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңының 10-бабына және 20-бабының 2-тармағына, «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Қазақстан Республикасының Заңының 6 бабына сәйкес, Бұланды аудандық мәслихаты **ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:**

1. Бұланды ауданының учаскелік сайлау комиссияларының құрамдары қосымшаға сәйкес сайлансын.
2. Бұланды ауданының учаскелік сайлау комиссияларының ұйымдастыру отырысы 2024 жылғы 4-5 қаңтарда өткізілсін.
3. Осы шешім 2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап қолданысқа енгізіледі.

Аудандық мәслихаттың төрағасы _________ Н. Сексенов

Бұланды аудандық мәслихатының 2023 жылғы 26 желтоқсандағы № 8С-14/2 шешіміне Қосымша

№ 277 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Макинск қ., Сейфуллин к-сі, 36. Орталығы - аудандық мәдениет үйінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 2-38-28)

1) Жұмаділова Бағдат Төлеубекқызы;
2) Жақыпова Гүлнара Балғожиқызы;
3) Жахина Гүлден Қуанышбекқызы;
4) Гуляева Алеся Вячеславовна;
5) Мамырбаева Аягөз Қалиақпарқызы;
6) Цечёева Зарета Юсуповна;
7) Насиболла Әйгерім Мұратқызы.

№ 278 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Макинск қ., Яглинский к-сі, 19, Орталығы - Балуан Шолақ атындағы мектеп-лицей ғимараты, тел.(8-(716-46) -2-34-98)

1) Қуанышев Азамат Ермекұлы;
2) Ембергенова Роза Сарманқызы;
3) Нұрмұқанова Толқын Қадырқызы;
4) Қапизина Айжан Қайыргелдіқызы;
5) Абдулаева Лейла Каландаровна;
6) Сағындықова Әйгерім Аскербайқызы;
7) Ларина Лилия Юрьевна.

№ 279 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Макинск қ., Парковая к-сі, 2, Орталығы - БЖСМ ғимараты, тел.(8-(716-46) -2-23-41)

1) Повстенко Елена Ивановна;
2) Шайкенов Серік Мұбаракұлы;
3) Яровая Наталья Викторовна;
4) Мухамадиева Әсел Қадербайқызы;
5) Есімов Қанат Қабидоллаұлы;
6) Куприянова Евгения Александровна;
7) Азаматова Светлана Алексеевна.

№ 280 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Макинск қ., Мира к-сі, 13, Орталығы - мектеп-гимназия ғимараты, тел.(8-(716-46) -5-10-98)

1) Абишева Айгүл Қалдыбекқызы;
2) Есімова Ақнұр Наурзбайқызы;
3) Токубаева Бибігүл Төлегенқызы;
4) Қожақанов Қанат Қабділқаятұлы;
5) Арингазина Диана Қайратқызы;
6) Тасылбеков Аслан Мұратұлы;
7) Кәрімова Аида Маратқызы.

№ 281 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Макинск қ., Әуезов к-сі, 39, Орталығы - № 1 жалпы білім беретін мектеп ғимараты, тел.(8-(716-46) -2-24-71)

1) Жаркин Дулат Сандыбайұлы;
2) Бексеитова Асения Сыңғырқызы;
3) Бойко Галина Петровна;
4) Тоқанова Магрупа Қабдрашитқызы;
5) Сағындықов Саят Уаликанұлы;
6) Оспанова Бибінұр Дәулетқызы;
7) Жиенбаева Гаухар Жалғасқызы.

№ 282 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Макинск қ., Балуан Шолақ к-сі, 30, Орталығы - Балалар музыка мектебінің ғимараты, тел.(8-(716-46) -4-24-12)

1) Нұржанов Сертай Жатайұлы;
2) Ермағамбет Гүлмира Салықжанқызы;
3) Мусалимова Гүлмира Нығметжанқызы;
4) Жүнісова Айтжан Айтымқызы;
5) Ахмадина Жұлдыз Сағадатқызы;
6) Дусаева Даража Тұрлыбекқызы;
7) Кафизова Айман Қайырқызы.

№ 283 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Макинск қ., Скуридин к-сі 62 А, Орталығы - № 2 жалпы білім беретін мектеп ғимараты, тел.(8-(716-46) -2-15-57)

1) Каренова Рауза Қожахметқызы;
2) Тлегенова Гүлжайна Тәуекелқызы;
3) Пилипенко Людмила Сергеевна;
4) Цечоева Тамила Амырханқызы;
5) Сағындықов Медет Қайргелдіұлы;
6) Рысмұханова Айгүл Серікқызы;
7) Балацкая Ганна Викторовна.

№ 284 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Макинск қ., Скуридин к-сі 62 А, Орталығы - № 2 жалпы білім беретін мектеп ғимараты, тел.(8-(716-46) -2-27-10)

1) Хасихан Елік;
2) Аменова Замзагүл Азаматқызы;
3) Гималова Гүлгайша Кәрімқызы;
4) Нұрсадықова Жұлдыз Есжанқызы;
5) Баймағамбетова Зәуреш Абайқызы;
6) Сағындықов Нариман Қайыркелдіұлы;
7) Хаутиева Марьям Багаудиновна.

№ 285 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Макинск қ., Карьерная к-сі, 10 А, Орталығы - «Айгөлек» балабақшасының ғимараты, тел.(8-(716-46) -4-00-25)

1) Еркебаева Жеңісқүл Тыныштыққызы;
2) Анкинов Ғанибет Серікпайұлы;
3) Садуов Бауыржан Айтпайұлы;
4) Нұржанова Алмагүл Мұхтарқызы;
5) Қалеке Жангелді Нұргелдіұлы.

№ 286 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Вознесенка ауылы, Комсомольская көшесі, 24, Орталығы - Вознесенка ауылының жалпы білім беретін мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 36-2-16)

1) Семина Оксана Яковлевна;
2) Беккер Александр Владимирович;
3) Михайлева Татьяна Николаевна;
4) Лузгина Марина Яковлевна;
5) Ермағанбетова Гүлзаш Салықжанқызы.

№ 287 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Тастыөзек ауылы, Достық көшесі 44, Орталығы - Тастыөзек ауылының негізгі орта мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 31-6-03)

1) Ғабдулина Гүлнара Сағадатқызы;
2) Медведева Юлия Юрьевна;
3) Белевцова Марианна Михайловна;
4) Кузнецова Любовь Владимировна;
5) Нұралина Шолпан Тәтімбетқызы.

№ 288 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Ақкайың ауылы, Школьная көшесі 17 А, Орталығы - Ақкайың ауылының негізгі орта мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 31-6-03)

1) Айтжанова Евгения Александровна;
2) Еркебаева Жанар Ерденқызы;
3) Мисуно Татьяна Владимировна;
4) Матвиенков Сергей Иванович;
5) Сердюк Владимир Владимирович.

№ 289 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Купчановка ауылы, Школьная көшесі 12, Орталығы - Купчановка ЦОССУ ғимараты, тел. (8-(716-46) 31-5-00)

1) Мұхамеджанов Самат Уәлиханұлы;
2) Лукьянова Наталья Юрьевна;
3) Әбілова Алмахан Нұрланқызы;
4) Макиенко Татьяна Ивановна;
5) Сатанова Айгүл Раисқызы.

№ 290 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Қараөзек ауылы, Ш. Уәлиханов көшесі, 27, Орталығы - Қараөзек ауылының жалпы білім беретін мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 38-4-19)

1) Даирова Калимаш Егінбайқызы;
2) Сейтхан Бибатима;
3) Калиева Татьяна Васильевна;
4) Шанабаева Айгүл Кеңесқызы;
5) Цой Ольга Францевна.

№ 291 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Байсуат ауылы, Абай көшесі 19, Орталығы - Байсуат ауылының бастауыш мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 5-20-01)

1) Ракецкая Татьяна Владимировна;
2) Абдулова Алмагүл Серікқызы;
3) Карлов Владимир Андреевич;
4) Аханова Салтанат Серікқызы;
5) Идрисова Рауза Кеңесқызы.

№ 292 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Алтынды ауылы, Т. Кәкішев көшесі, 14, Орталығы - Алтынды ауылының жалпы білім беретін мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 34-4-96)

1) Садвакасова Рауза Рахметуллқызы;
2) Бүркітбаева Шолпан Қаленқызы;
3) Иванова Ирина Николаевна;
4) Бекенева Баян Сәлімбайқызы;
5) Қасенов Сергей Мумкинович.

№ 294 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Алакөл ауылы, Молодежная көшесі 6, Орталығы - Алакөл ауылының негізгі орта мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 5-41-94)

1) Әлібеков Талғат Байкенұлы;
2) Брено Ксения Витальевна;
3) Қожахметова Азиза Ардақкызы;
4) Давыдова Елена Александровна;
5) Смағұлова Махаббат Сәдбекқызы.

№ 295 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Елтай ауылы, Ұялы көшесі 6/1, Орталығы - Елтай ауылының бастауыш мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 5-40-99)

1) Қостанова Алтынгүл Мұратқызы;
2) Рамазанов Руслан Темірғалиұлы;
3) Құсайынова Салтанат Сағындыққызы;
4) Қайрова Бибігүл Қайроллақызы;
5) Идрисов Ханат Серікұлы.

№ 296 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Жаңаталап ауылы, Ақбұлақ көшесі, 12, Орталығы - Жаңаталап ауылының бастауыш мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 5-40-11)

1) Айтжанова Алма Таңбекқызы;
2) Кенжебаева Салтанат Жамбарқызы;
3) Искакова Салтанат Қайроллақызы;
4) Қалиева Ләззат Құттыбекқызы;
5) Жүсіпова Ақшатай Қайыроллақызы.

№ 297 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Тоқтамыс ауылы, Садовая көшесі 10, Орталығы - Тоқтамыс ауылының жалпы білім беретін мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 32-7-50)

1) Садықов Евгений Ғалиханұлы;
2) Доматай Майя;
3) Вертянкина Наталья Викторовна;
4) Лузгин Дмитрий Павлович;
5) Мамчур Марина Михайловна.

№ 298 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Ивановка ауылы, Степная көшесі12, Орталығы - Ивановка ауылының негізгі орта мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 5-39-35)

1) Улинич Наталья Александровна;
2) Скиба Юрий Николаевич;
3) Барышникова Надежда Николаевна;
4) Герман Наталья Ивановна;
5) Калтенбергер Евгения Владимировна.

№ 300 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Гордеевка ауылы, Центральная көшесі 24, Орталығы - Гордеевка ауылының негізгі орта мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 5-32-52)

1) Богданов Николай Витальевич;
2) Максименко Любовь Анатольевна;
3) Богданова Екатерина Вячеславовна;
4) Селенок Оксана Викторовна;
5) Алексеева Антонина Михайловна.

№ 301 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Журавлевка ауылы, Киров көшесі 43, Орталығы - Журавлевка ауылының жалпы білім беретін мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 37-3-15)

1) Баймагамбетова Вера Станиславовна;
2) Зима Лидия Андреевна;
3) Аксенова Антонина Константиновна;
4) Петри Елена Петровна;
5) Фролова Ольга Викторовна.

№ 302 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Воробьевка ауылы, Сарыарқа көшесі 1, Орталығы - Воробьевка ауылының негізгі мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 5-52-25)

1) Буллих Валентина Ивановна;
2) Шевченко Татьяна Сергеевна;
3) Альберг Елена Сергеевна;
4) Агульманова Шолпан Мұсағожинқызы;
5) Матвиенко Татьяна Валерьевна.

№ 303 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Воробьевка ауылы, Сарыарқа көшесі 1, Орталығы - Воробьевка ауылының негізгі мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 5-52-25)

1) Сәрсенбаев Қасен Құсайынұлы;
2) Москаленко Александр Васильевич;
3) Пустовойтенко Светлана Рафаиловна;
4) Николайчук Ирина Николаевна;
5) Эберц Ольга Ивановна.

№ 304 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Новодонецк ауылы, Новая көшесі 17, Орталығы - Новодонецкое ауылының негізгі орта мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 32-4-65)

1) Дубовик Марина Викторовна;
2) Якушева Елена Викторовна;
3) Пилевина Ирина Эмильяновна;
4) Баранова Наталья Викторовна;
5) Биндер Ольга Александровна.

№ 305 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Айнакөл ауылы, Жеңіс көшесі 6, Орталығы - Айнакөл ауылының мектеп ғимараты, тел. (8-(716-46) 31-4-14)

1) Тайтлеуова Айгүл Рысбекқызы;
2) Еременко Лариса Викторовна;
3) Сыздықова Ардақ Жандырбайқызы;
4) Әбдікәрімов Дархан Қайыргелдіұлы;
5) Бурковская Наталья Владимировна.

№ 306 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Шұбарағаш ауылы, Абылайхан көшесі 20, Орталығы - Шұбарағаш ауылының жалпы білім беретін мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 35-6-83)

1) Нұрмағамбетов Серік Әмірханұлы;
2) Есмағұлова Ғалия Тұрсынқызы;
3) Мұсабекова Анна Геннадьевна;
4) Дүйсенов Шыңғысхан Конкубайұлы;
5) Енсебаева Гүлжан Жанатқызы.

№ 307 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Отрадное ауылы, Школьная көшесі 4, Орталығы - Отрадное ауылының жалпы білім беретін мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 33-2-73)

1) Аманов Оралбек Қалигожанұлы;
2) Кооп Светлана Викторовна;
3) Аманова Бибіжамал Аманжолқызы;
4) Савина Татьяна Владимировна;
5) Беленец Татьяна Пантелеевна.

№ 308 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, партизан ауылы, Мәметов көшесі 13 А, Орталығы - Партизанка ауылының жалпы білім беретін мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 35-3-83)

1) Шабдаров Серікбай Қабиденұлы;
2) Дарбаева Замзагүл Шалабайқызы;
3) Штумпф Елена Геннадьевна;
4) Кушкенова Динара Батырбекқызы;
5) Ротар Ольга Викторовна.

№ 309 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Капитоновка ауылы, Первомайская көшесі 6, Орталығы - Капитоновка ауылының мәдениет үйінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 5-39-65)

1) Батталова Каирниса Бекболатқызы;
2) Тәукелов Мейрам Серікұлы;
3) Подкладкина Светлана Андреевна;
4) Голубева Ирина Владимировна;
5) Дунин Александр Владимирович.

№ 310 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Никольское ауылы, Советская көшесі 5 А, Орталығы - Никольское ауылының № 1 жалпы білім беретін мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 31-1-26)

1) Аймихан Мырзабек;
2) Целковская Наталья Андреевна;
3) Қарағұлов Қанат Қойшанұлы;
4) Жахмаш Өнер;
5) Куцевалова Татьяна Николаевна.

№ 311 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Новобратское ауылы, Школьная көшесі 2, Орталығы - Новобратское ауылының жалпы білім беретін мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 36-7-35)

1) Белдеубаев Саят Қабекұлы;
2) Иванникова Анастасия Викторовна;
3) Карбузова Кульмира Теміржанқызы;
4) Бурмистрова Татьяна Петровна;
5) Фисенко Надежда Ивановна.

№ 312 учаскелік сайлау комиссиясы (Индексі: 020500, Ақмола облысы Бұланды ауданы, Буденовка ауылы, Школьная көшесі 38, Орталығы - Буденовка ауылының бастауыш мектебінің ғимараты, тел. (8-(716-46) 5-50-17)

1) Шкребко Людмила Николаевна;
2) Караваева Елена Ивановна;
3) Петрик Лариса Александровна;
4) Мирошник Василий Федорович;
5) Шолько Людмила Владимировна.

Об избрании состава Буландынской районной избирательной комиссии

В соответствии со статьей 10 и пунктом 2 статьи 20 Конституционного Закона Республики Казахстан «О выборах в Республике Казахстан», со статьей 6 Закона Республики Казахстан «О местном государственном управлении и самоуправлении в Республике Казахстан», Буландынский районный маслихат **ПРИНЯЛ РЕШЕНИЕ:**

1. Избрать состав Буландынской районной избирательной комиссии согласно приложения.
2. Провести организационное заседание Буландынской районной избирательной комиссии 3 января 2024 года.
3. Настоящее решение вводится в действие с 1 января 2024 года.

Председатель районного маслихата _________ Н. Сексенов

Приложение к решению Буландынского районного маслихата от 26 декабря 2023 года № 8С-14/1

Буландынская районная избирательная комиссия (Индекс: 020500 Акмолинская область, Буландынский район, г. Макинск, ул. Богенбай Батыра 21, тел. 8-(716-46) 2-24-94)

1) Есенгожин Манарбек Болатович;
2) Тулебаева Роза Алтаевна;
3) Курмашева Айнагуль Капышевна;
4) Сыздыкова Бибигуль Айтжановна;
5) Алпысбаева Дамира Мухаметрашидовна;
6) Сабегат Аслан Шингисханулы;
7) Ларионова Надежда Николаевна.

Об избрании составов участковых избирательных комиссий Буландынского района

В соответствии со статьей 10 и пунктом 2 статьи 20 Конституционного Закона Республики Казахстан «О выборах в Республике Казахстан», со статьей 6 Закона Республики Казахстан «О местном государственном управлении и самоуправлении в Республике Казахстан», Буландынский районный маслихат ПРИНЯЛ РЕШЕНИЕ:

1. Избрать составы участковых избирательных комиссий Буландынского района согласно приложения.
2. Провести организационные заседания участковых избирательных комиссий Буландынского района 4-5 января 2024 года.
3. Настоящее решение вводится в действие с 1 января 2024 года.

Председатель районного маслихата _________ Н. Сексенов

Приложение к решению Буландынского районного маслихата от 26 декабря 2023 года № 8С-14/2

Участковая избирательная комиссия № 277 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, г. Макинск, ул. Сейфуллина, 36. Центр – здание районного Дома культуры, тел. (8-(716-46) 2-38-28)

1) Жумадилова Багдат Тулеубековна;
2) Джакупова Гульнара Балгужиевна;
3) Жахина Гульден Куанышбековна;
4) Гуляева Алеся Вячеславовна;
5) Мамырбаева Аягоз Калиакпаровна;
6) Цечёева Зарета Юсуповна;
7) Насиболла Айгерим Муратовна.

Участковая избирательная комиссия № 278 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, г. Макинск, ул. Ялгинского 19, Центр – здание школы-лицея им. Балуан Шолака, тел. (8-(716-46) -2-34-98)

1) Куанышев Азамат Ермекович;
2) Ембергенова Роза Сармановна;
3) Нурмуканова Толкын Кадыровна;
4) Капизина Айжан Каиргельдыевна;
5) Абдулаева Лейла Каландаровна;
6) Сагиндыкова Әйгерім Асқербайқызы;
7) Ларина Лилия Юрьевна.

Участковая избирательная комиссия № 279 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, г. Макинск, ул. Парковая, 2, Центр – здание ДЮСШ, тел. (8-(716-46) -2-23-41)

1) Повстенко Елена Ивановна;
2) Шайкенов Серик Мубаракович;
3) Яровая Наталья Викторовна;
4) Мухамадиева Асель Кадербаевна;
5) Есимов Канат Кабидуллинович;
6) Куприянова Евгения Алксандровна;
7) Азаматова Светлана Алексеевна.

Участковая избирательная комиссия № 280 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, г. Макинск, ул. Мира, 13, Центр – здание школы-гимназии, тел. (8-(716-46)-5-10-98)

1) Абишева Айгуль Калдыбековна;
2) Есимова Акнур Наурзбаевна;
3) Токубаева Бибигуль Толегеновна;
4) Кожаканов Канат Кабдылкаятович;
5) Арингазина Диана Кайратовна;
6) Тасылбеков Аслан Муратович;
7) Каримова Аида Маратовна.

Участковая избирательная комиссия № 281 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, г. Макинск, ул. Ауэзова, 39, Центр – Здание общеобразовательной школы № 1, тел. (8-(716-46) -2-24-71)

1) Жаркин Дулат Сандыбаевич;
2) Бексеитова Асения Сынгыровна;
3) Бойко Галина Петровна;
4) Токанова Магрупа Кабдрашитовна;
5) Сагиндиков Саят Уаликанович;
6) Оспанова Бибинур Даулетовна;
7) Джиенбаева Гаухар Джалгасовна.

Участковая избирательная комиссия № 282 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, г. Макинск, ул. Балуан Шолака 30, Центр – здание Детской музыкальной школы, тел. (8-(716-46) -4-24-12)

1) Нуржанов Сертай Жатаевич;
2) Ермағамбет Гулмира Салықжанқызы;
3) Мусалимова Гульмира Нигметжановна;
4) Жунусова Айтжан Айтымовна;
5) Ахмадина Жулдыз Сагадатовна;
6) Дусаева Даража Турлыбековна;
7) Кафизова Айман Кайыровна.

Участковая избирательная комиссия № 283 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, г. Макинск, ул. Скуридина 62 А, Центр – Здание общеобразовательной школы № 2, тел. (8-(716-46) -2-15-57)

1) Каренова Рауза Кожахметовна;
2) Тлегенова Гулжайна Тауекеловна;
3) Пилипенко Людмила Сергеевна;
4) Цечоева Тамила Амырхановна;
5) Сагиндыков Медет Кайрголдиевич;
6) Рысмуханова Айгуль Сериковна;
7) Балацкая Ганна Викторовна.

Участковая избирательная комиссия № 284 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, г. Макинск, ул. Скуридина 62 А, Центр – Здание общеобразовательной школы № 2, тел. (8-(716-46)-2-27-10)

1) Хасихан Елик;
2) Аменова Замзагуль Азаматовна;
3) Гималова Гулгайша Каримовна;
4) Нурсадыкова Жулдыз Есжановна;
5) Баймагамбетова Зауреш Абаевна;
6) Сагиндыков Нариман Каиркелдыевич;
7) Хаутиева Марьям Багаудиновна.

Участковая избирательная комиссия № 285 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, г. Макинск, ул. Карьерная 10 А, Центр – здание Детского сада «Айголек», тел. (8-(716-46)-4-00-25)

1) Еркебаева Женискул Тыныштыковна;
2) Анкинов Ганибет Серикпаевич;
3) Садуов Бауыржан Айтпаевич;
4) Нуржанова Алмагуль Мухтаровна;
5) Қалеке Жангелді Нұргелдіұлы.

Участковая избирательная комиссия № 286 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Вознесенка, ул. Комсомольская 24, Центр – здание Общеобразовательной школы села Вознесенка, тел. (8-(716-46) 36-2-16)

1) Семина Оксана Яковлевна;
2) Беккер Александр Владимирович;
3) Михайлева Татьяна Николаевна;
4) Лузгина Марина Яковлевна;
5) Ермаганбетова Гульзаш Салыкжановна.

Участковая избирательная комиссия № 287 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Тастыозек, ул. Достык 44, Центр – Здание основной средней школы села Тастыозек, тел. (8-(716-46) 31-6-03)

1) Габдулина Гульнара Сагадатовна;
2) Медведева Юлия Юрьевна;
3) Белевцова Марианна Михайловна;
4) Кузнецова Любовь Владимировна;
5) Нуралина Шолпан Татимбетовна.

Участковая избирательная комиссия № 288 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Аккайын, ул. Школьная 17 А, Центр – Здание основной средней школы села Аккайын, тел. (8-(716-46) 31-6-03)

1) Айтжанова Евгения Александровна;
2) Еркебаева Жанар Еркеновна;
3) Мисуно Татьяна Владимировна;
4) Матвиенков Сергей Иванович;
5) Сердюк Владимир Владимирович.

Участковая избирательная комиссия № 289 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Купчановка, ул. Школьная 12, Центр – здание Купчановского ЦОССУ, тел. (8-(716-46) 31-5-00)

1) Мухамеджанов Самат Уалиханович;
2) Лукьянова Наталья Юрьевна;
3) Абилова Алмахан Нурлановна;
4) Макиенко Татьяна Ивановна;
5) Сатанова Айгуль Раисовна.

Участковая избирательная комиссия № 290 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Караозек, ул. Ш.Уалиханова 27, Центр – Здание общеобразовательной школы села Караозек, тел. (8-(716-46) 38-4-19)

1) Даирова Калимаш Егинбаевна;
2) Сейтхан Бибатима;
3) Калиева Татьяна Васильевна;
4) Шанабаева Айгуль Кенесовна;
5) Цой Ольга Францевна.

Участковая избирательная комиссия № 291 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Байсуат, ул. Абая 19, Центр – здание начальной школы села Байсуат, тел. (8-(716-46) 5-20-01)

1) Ракецкая Татьяна Владимировна;
2) Абдулова Алмагуль Сериковна;
3) Карлов Владимир Андреевич;
4) Аханова Салтанат Сериковна;
5) Идрисова Рауза Кенесовна.

Участковая избирательная комиссия № 292 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Алтынды, ул. Т. Какишева 14, Центр – здание Общеобразовательной школы села Алтынды, тел. (8-(716-46) 34-4-96)

1) Садвакасова Рауза Рахметулловна;
2) Буркитбаева Шолпан Каленовна;
3) Иванова Ирина Николаевна;
4) Бекенева Баян Салимбаевна;
5) Касенов Сергей Мумкинович.

Участковая избирательная комиссия № 294 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Алаколь, ул. Молодежная 6, Центр – Здание основной средней школы села Алаколь, тел. (8-(716-46) 5-41-94)

1) Алибеков Талгат Байкенович;
2) Брено Ксения Витальевна;
3) Кожахметова Азиза Ардаковна;
4) Давыдова Елена Александровна;
5) Смагулова Махаббат Садбековна.

Участковая избирательная комиссия № 295 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Ельтай, ул. Уялы 6/1, Центр – Здание Начальной школы села Ельтай, тел. (8-(716-46) 5-40-99)

1) Костанова Алтынгуль Муратовна;
2) Рамазанов Руслан Темиргалиевич;
3) Кусаинова Салтанат Сагындыковна;
4) Кайрова Бибигуль Кайроллиновна;
5) Идрисов Ханат Серикович.

Участковая избирательная комиссия № 296 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Жанаталап, ул. Акбулак 12, Центр – здание Начальной школы села Жанаталап, тел. (8-(716-46) 5-40-11)

1) Айтжанова Алма Танбековна;
2) Кенжебаева Салтанат Джамбаровна;
3) Искакова Салтанат Кайролловна;
4) Калиева Ляззат Куттыбековна;
5) Жусупова Акшатай Каиролловна.

Участковая избирательная комиссия № 297 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Токтамыс, ул. Садовая 10, Центр – здание Общеобразовательной школы села Токтамыс, тел. (8-(716-46) 32-7-50)

1) Садыков Евгений Галиханович;
2) Доматай Майя;
3) Вертянкина Наталья Викторовна;
4) Лузгин Дмитрий Павлович;
5) Мамчур Марина Михайловна.

Участковая избирательная комиссия № 298 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Иванковка, ул. Степная12, Центр – здание Основной средней школы села Иванковка, тел. (8-(716-46) 5-39-35)

1) Улинич Наталья Александровна;
2) Скиба Юрий Николаевич;
3) Барышникова Надежда Николаевна;
4) Герман Наталья Ивановна;
5) Кальтенбергер Евгения Владимировна.

Участковая избирательная комиссия № 300 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Гордеевка, ул. Центральная 24, Центр – здание Основной средней школы села Гордеевка, тел. (8-(716-46) 5-32-52)

1) Богданов Николай Витальевич;
2) Максименко Любовь Анатольевна;
3) Богданова Екатерина Вячеславовна;
4) Селенок Оксана Викторовна;
5) Алексеева Антонина Михайловна.

Участковая избирательная комиссия № 301 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Журавлевка, ул. Кирова 43, Центр – здание Общеобразовательной школы села Журавлевка, тел. (8-(716-46) 37-3-15)

1) Баймагамбетова Вера Станиславовна;
2) Зима Лидия Андреевна;
3) Аксенова Антонина Константиновна;
4) Петри Елена Петровна;
5) Фролова Ольга Викторовна.

Участковая избирательная комиссия № 302 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Воробьевка, ул. Сарыарка 1, Центр – Здание основной школы села Воробьевка, тел. (8-(716-46) 5-52-25)

1) Буллих Валентина Ивановна;
2) Шевченко Татьяна Сергеевна;
3) Альберг Елена Сергеевна;
4) Агульманова Шолпан Мусагожиновна;
5) Матвиенко Татьяна Валерьевна.

Участковая избирательная комиссия № 303 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Воробъевка, ул. Сарыарка 1, Центр – здание Основной школы села Воробьевка, тел. (8-(716-46) 5-52-25)

1) Сарсенбаев Касен Кусаинович;
2) Москаленко Александр Васильевич;
3) Пустовойтенко Светлана Рафаиловна;
4) Николайчук Ирина Николаевна;
5) Эберц Ольга Ивановна.

Участковая избирательная комиссия № 304 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Новодонецк, ул. Новая 17, Центр – здание Основной средней школы села Новодонецкое тел. (8-(716-46) 32-4-65)

1) Дубовик Марина Викторовна;
2) Якушева Елена Викторовна;
3) Пилевина Ирина Эмильяновна;
4) Баранова Наталья Викторовна;
5) Биндер Ольга Александровна.

Участковая избирательная комиссия № 305 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Айнаколь, ул. Женис 6, Центр – здание школы села Айнаколь тел. (8-716-46) 31-4-14)

1) Тайтлеуова Айгуль Рысбековна;
2) Еременко Лариса Викторовна;
3) Сыздыкова Ардак Жандырбаевна;
4) Абдыкаримов Дархан Каиргельдыевич;
5) Бурковская Наталья Владимировна.

Участковая избирательная комиссия № 306 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Шубарагаш, ул. Абылайхана 20, Центр – здание Общеобразовательной школы села Шубарагаш, тел. (8-(716-46) 35-6-83)

1) Нурмагамбетов Серик Амерханович;
2) Есмагулова Галия Турсыновна;
3) Мусабекова Анна Геннадьевна;
4) Дюсенов Чингисхан Конкубаевич;
5) Енсебаева Гульжан Жанатовна.

Участковая избирательная комиссия № 307 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Отрадное, ул. Школьная 4, Центр – здание Общеобразовательной школы села Отрадное, тел. (8-(716-46) 33-2-73)

1) Аманов Оралбек Калигожанович;
2) Кооп Светлана Викторовна;
3) Аманова Бибижамал Аманжоловна;
4) Савина Татьяна Владимировна;
5) Беленец Татьяна Пантелеевна.

Участковая избирательная комиссия № 308 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Партизанка, ул. Маметова 13 А, Здание – Общеобразовательной школы села Партизанка, тел. (8-(716-46) 35-3-83)

1) Шабдаров Серикбай Кабиденович;
2) Дарбаева Замзагуль Шалабаевна;
3) Штумпф Елена Геннадьевна;
4) Кушкенова Динара Батырбековна;
5) Ротарь Ольга Викторовна.

Участковая избирательная комиссия № 309 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Капитоновка, ул. Первомайская 6, Центр – здание Дома культуры села Капитоновка, тел. (8-(716-46) 5-39-65)

1) Батталова Каирниса Бекбулатовна;
2) Таукелов Мейрам Серикович;
3) Подкладкина Светлана Андреевна;
4) Голубева Ирина Владимировна;
5) Дунин Александр Владимирович.

Участковая избирательная комиссия № 310 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Никольское, ул. Советская 5 А, Центр – здание Общеобразовательной школы № 1 села Никольское, тел. (8-(716-46) 31-1-26)

1) Аймихан Мырзабек;
2) Целковская Наталья Андреевна;
3) Карагулов Канат Койшанович;
4) Жахмаш Онер;
5) Куцевалова Татьяна Николаевна.

Участковая избирательная комиссия № 311 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Новобратское, ул. Школьная 2, Центр – здание Общеобразовательной школы села Новобратское, тел. (8-(716-46) 36-7-35)

1) Бельдеубаев Саят Кабекович;
2) Иванникова Анастасия Викторовна;
3) Карбузова Кульмира Темиржановна;
4) Бурмистрова Татьяна Петровна;
5) Фисенко Надежда Ивановна.

Участковая избирательная комиссия № 312 (Индекс: 020500, Акмолинская область Буландынский район, село Буденовка, ул. Школьная 38, Центр – здание начальной школы села Буденовка, тел. (8-(716-46) 5-50-17)

1) Шкребко Людмила Николаевна;
2) Караваева Елена Ивановна;
3) Петрик Лариса Александровна;
4) Мирошник Василий Федорович;
5) Шолько Людмила Владимировна.